

**SVEUČILIŠTE U ZAGREBU**  
**KINEZIOLOŠKI FAKULTET**

(studij za stjecanje visoke stručne spreme  
i stručnog naziva: magistar kineziologije)

**Sonja Savić**

**RAZLIKE IZMEĐU PREDMETNIH KURIKULUMA  
OBVEZNE NASTAVE TJELESNE I ZDRAVSTVENE  
KULTURE REPUBLIKE HRVATSKE I  
BASKIJSKE REGIJE KRALJEVINE  
ŠPANJOLSKE**

**(diplomski rad)**

**Mentor:**

**prof. dr. sc. Boris Neljak**

**Zagreb, rujan, 2015.**

# **RAZLIKE IZMEĐU PREDMETNIH KURIKULUMA OBVEZNE TJELESNE I ZDRAVSTVENE KULTURE REPUBLIKE HRVATSKE I BASKIJSKE REGIJE KRALJEVINE ŠPANJOLSKE**

## **Sažetak**

Ovaj rad je nastao pod velikim utjecajem studiranja na kineziološkom fakultetu u Zagrebu i šestomjesečnoj razmjeni studenata u sklopu programa „Erasmus“ u Vitoriji Gasteiz, gradu u regiji Baskiji na sjeveru Španjolske te stjecanjem obvezne prakse u metodici u osnovnim i srednjim školama tijekom boravka na erasmusu. Cilj rada je ustanoviti temeljne razlike između dva kurikulumu, proučiti sisteme i dati valjane podatke o sličnostima i razlikama svakog obrazovnog sistema i iznijeti temelje i nove ideje za redizajniranje kurikulumu tjelesne i zdravstvene kulture koja će promovirati aktivno učenje i osnažiti individualnost za razvijanje životnih vještina kod učenika koje dovode dugoročne i samostalne primjene tjelesne aktivnosti i ostalih zdravih stilova življenja.

***Ključne riječi:*** kurikulum, tjelesna i zdravstvena kultura, aktivno učenje, obrazovni sistemi

## **DIFFERENCES BETWEEN CROATIAN AND SPANISH COMPULSORY TEACHING PHYSICAL EDUCATION CURRICULUMS WITH SPECIAL REVIEW AT THE BASQUE REGION**

## **Summary**

This thesis is done by the influence of studying in two countries on the faculty of sport; in Croatia and Spain and the acquisition of practise in methodics in primary and secondary schools during the period of studying abroad in the Basque country on the north of Spain. The main objective of this thesis is to establish fundamental differences between two curriculums in these mentioned countries, to study fully both systems, to give reliable results about negative and positive facts in each educational system and to bring up basis and new ideas for redesigning the curriculum of physical education which will promote active lifelong learning and empower individuality for developing students life skills leading to lifelong and self-use of physical education and other healthy styles of life.

***Key words:*** Curriculum, physical education, lifelong learning, educational system

## SADRŽAJ

1.UVOD .....	4
2.USTROJSTVO ŠKOLSTVA U REPUBLICI HRVATSKOJ .....	7
3.USTROJSTVO ŠKOLSTVA U KRALJEVINI ŠPANJOLSKOJ .....	10
4.PREDMETNI KURIKULUM ZA OBVEZNO ŠKOLOVANJE U TJELESNOM I ZDRAVSTVENOM PODRUČJU .....	17
4.1. Republika Hrvatska .....	18
4.2. Kraljevina Španjolska .....	25
4.3. Autonomna zajednica Baskija .....	32
5.METODE RADA .....	39
6.REZULTATI .....	42
6.1. Trajanje obvezne nastave tjelesne i zdravstvene kulture .....	42
6.2. Ciljevi tjelesne i zdravstvene kulture .....	43
6.3. Zadaće tjelesne i zdravstvene kulture .....	45
6.4. Nastavne cjeline tjelesne i zdravstvene kulture .....	49
7. ZAKLJUČAK .....	51
8.LITERATURA .....	53

## 1.UVOD

Razvoj obrazovanja i znanosti prema svjetskim kriterijima je prvi korak na putu prema društvu znanja. Najveća nada svake zemlje leži u primjerenom školovanju mladosti i zbog toga se donose različite odluke, dokumenti i programi na razini države, regije, određenih ustanova za odgoj i obrazovanje ili nešto veći projekti koji žele ujediniti i napraviti znanje univerzalnim za sve stanovnike Europe i svijeta. Jedan od takvih dokumenata je nacionalni kurikulum koji određuje sve bitne sastavnice odgojno-obrazovnog sustava zemlje za koju je rađen. On je temeljni dokument u kojem su prikazani elementi poput: vrijednosti, ciljeva, načela, sadržaja i općih ciljeva odgojno-obrazovnih područja, vrjednovanja učenikovih postignuća te vrjednovanje i samovrjednovanje ostvarivanja nacionalnog kurikuluma. Nacionalni okvirni kurikulum na taj način pridonosi planiranju i organiziranju rada škola uključujući donošenje školskih i predmetnih kurikuluma. Svaki nacionalni kurikulum mora biti razvojni što znači da iz njega slijedi duboko promišljena razrada i izrada svih drugih dokumenata. Razvojni je u smislu otvorenosti ka promjenama i stalnim inovacijama u skladu s tim istim promjenama i razvojnim smjerovima u društvu i obrazovanju. Republika Hrvatska i njeno ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta (MZOS) nakon dugih godina planiranja i izrade donose odgojno-obrazovni dokument pod nazivom „Nacionalni okvirni kurikulum za predškolski odgoj i obrazovanje te opće obvezno i srednjoškolsko obrazovanje“ dovršen 2011. godine. Njegovo glavno polazište i temeljno obilježje je prelazak na kompetencijski sustav i učenička postignuća za razliku od dotadašnjega usmjerenoga na sadržaj te se njime postiže usklađivanje svih razina odgoja i obrazovanja koje prethode visokoškolskoj razini koja je svoj sustav promijenila uvođenjem bolonjskog procesa te tako učinila Hrvatsku konkurentnu ostalim članicama Europske unije. Međutim, nacionalni okvirni kurikulum još nije pronašao put za provođenje reformi u nastavi tjelesne i zdravstvene kulture u hrvatskim školama te će se u ovom radu spominjati i analizirati trenutno važeći nastavni plan i program za osnovnu školu objavljen 2006. godine u hrvatskom nacionalnom obrazovnom standardu. U Španjolskoj nacionalni kurikulum se uvodi 3. svibnja 2006. godine pod nadzorom zakonodavnog tijela „Ley Organica“<sup>1</sup> (LOE) te je također usmjeren prema kompetencijama gdje se prednost daje socijalnom konstruktivizmu u kojem je učenik na prvom mjestu i uz

---

<sup>1</sup> Ley organica je organski zakon Kraljevine Španjolske, doveden na snagu pod španjolskim ustavom iz 1978. godine i zahtijeva potvrdni glas apsolutne većine članova Predstavničkog doma kako bi se neki projekt odobrio. Jedan od projekata je i nacionalni kurikulum kojim Ley Organica upravlja.

podršku učitelja sam istražuje i konstruira svoje znanje. Pod izravnim upravljanjem zakonodavnog tijela (LOE); u Španjolskoj se javlja „*Ley Orgánica 8/2013, de 9 de diciembre, para la mejora de la calidad educativa*“ (zakonodavno tijelo 8/2013. 9. prosinca, za poboljšanje kvalitete obrazovanja u Španjolskoj) koji uspostavlja nove zakone i mijenja nastavni plan i program svake razine u skladu sa svakodnevnim napretkom obrazovnih vrijednosti u Europi i svijetu.

Pregledom dosadašnje literature o razvoju nacionalnog kurikulumu iz tjelesnog i zdravstvenog područja valja spomenuti tzv. „Sastanak na vrhu tjelesne i zdravstvene kulture“ održanog u studenom 1999. godine u Berlinu, odobren je od strane Međunarodnog vijeća sportske znanosti i tjelesne i zdravstvene kulture (ICSSPE), Znanstvene i kulturne organizacije (UNESCO), te Svjetske zdravstvene organizacije (WHO); kojemu je osnovna svrha bila procjena trenutne situacije tjelesne i zdravstvene kulture u školama diljem svijeta. Kao rezultat, u okviru generalnog obrazovnog sustava, dokazano je kako većina država ima zakonsku obvezu provedbe tjelesne i zdravstvene kulture u školama; 89% u osnovnim te 87% u srednjim školama. Isto tako, predmet Tjelesna i zdravstvena kultura pripada obveznim predmetima kurikulumu gotovo svake države. Prema Hardmanu (2008; vlastiti prijevod), zakonski regulirana provedba obvezne nastave tjelesne i zdravstvene kulture diljem regija i zemalja varira s obzirom na dob učenika i stupanj pohađanja nastave. Prema izvješću Europske komisije (2013; vlastiti prijevod ) potvrđeno je da tjedni raspored u državama Europske unije tjelesne i zdravstvene kulture tjedno iznosi 2 sata po 45 minuta (s varijacijama između 30 i 240 minuta sveukupno) u osnovnim, te isto tako u srednjoj školi. Također je ustanovljeno kako postoje poveznice između zdravstvenog odgoja te osobnog i socijalnog razvoja i da se pomalo u programe uključuju nove aktivnosti poput aerobike, bordanja i jazz gimnastike koje se uvode radi učenikove zainteresiranosti za navedene sportove. Usprkos navedenoj vrsti razvoja, udio vremena posvećen igrama, trkačkim, skakačkim i bacačkim atletskim disciplinama, te gimnastici, koje zajedno čine preko 70% kurikulumu obvezne nastave tjelesne i zdravstvene kulture, sugerira kako je dominantno prisutna kontinuirana sklonost prema natjecateljskim sportskim aktivnostima.

U Španjolskoj su provedena mnoga istraživanja na temu razvoja nacionalnih kurikuluma iz tjelesnog i zdravstvenog područja te promjene u pristupu školstva od nekoć strogo centraliziranog do danas aktualnog semicentraliziranog ustrojstva. Danas u Španjolskoj postoje autonomne zajednice (Katalunija i Baskija) koje imaju pravo mijenjati i razvijati svoj nastavni plan i program do 55% uz obveznu primjenu bazičnog nacionalnog kurikuluma (Navez i Munoz, 1999; vlastiti prijevod).

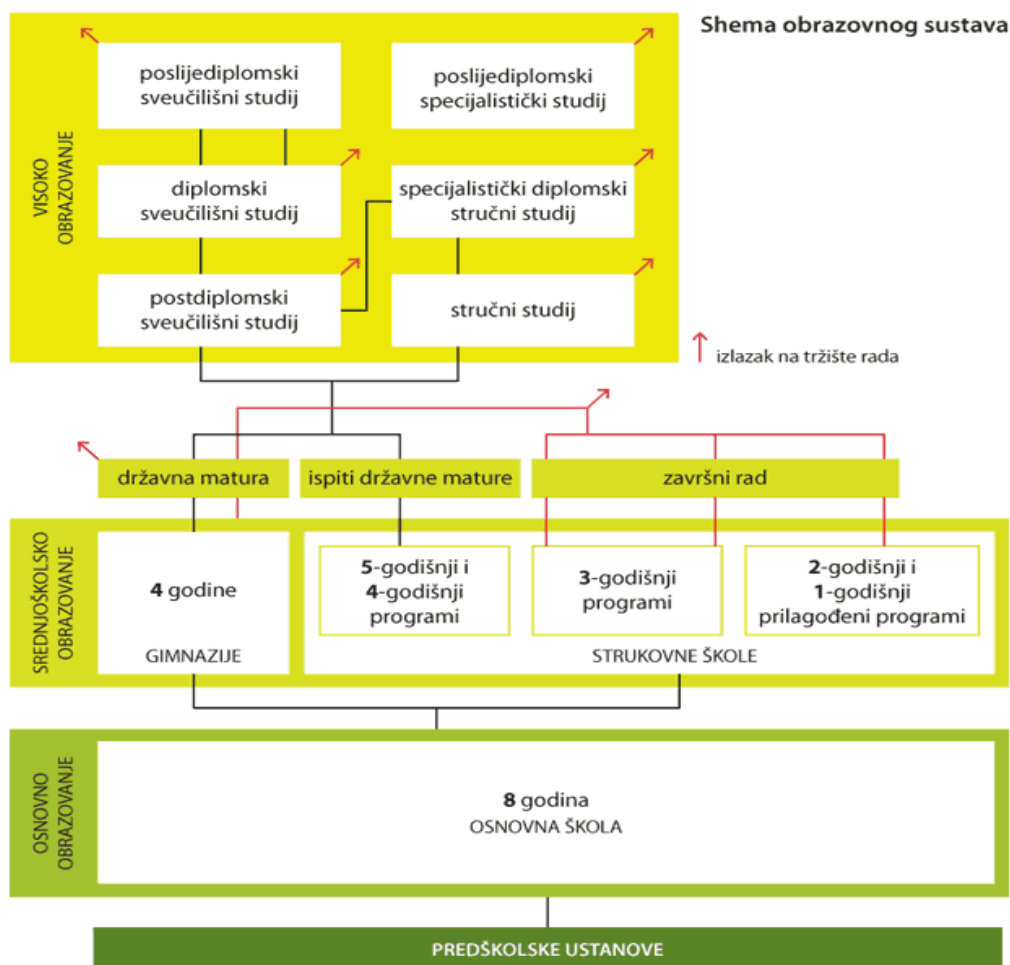
S obzirom da su Španjolski i Hrvatski nacionalni kurikulumi i kurikulum osnovnog obrazovanja autonomne zajednice Baskija još u razvoju, glavni zadatak i cilj ovog rada je pokušati utvrditi njihovu realnu provedbu u praksi u području tjelesne i zdravstvene kulture. Primjenom metode analize sadržaja utvrdit će se temeljne razlike između dvaju sustava i koji sustav daje bolje rezultate i kakve su razlike u ciljevima, zadaćama i sadržajima tjelesne i zdravstvene kulture u Hrvatskoj, Španjolskoj i Baskiji kao regiji koja je po svim značajkama specifična i sistemski drugačija od ostatka države i vrijedi ju posebno promotriti i analizirati. Smisao svakog plana i programa bi trebao biti postizanje trajnih učinaka kod učenika zbog ostvarivanja samostalne mjerodavnosti, a to su kompetencije (Neljak, 2013).

## 2.USTROJSTVO ŠKOLSTVA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Početak obrazovanja i školovanja na području Hrvatske počinje u 10. stoljeću i sve do 18. stoljeća se veže uz crkvu i svećenstvo. Nakon dugog niza godina, sustavno prosvjećivanje naroda započinje za vladavine Marije Terezije, koja izdavanjem naredbe o općem školskom redu 1774. pokreće reformu s naglaskom na osnovno školstvo. Nadalje, 1874. godine usvaja se „Zakon ob ustroju pučkih škola i preparandijah za pučko učiteljstvo u kraljevinah Hrvatskoj i Slavoniji“ koji je bio prvi zakon o uređivanju pitanja školstva u Hrvatskoj. Njime su uvedeni važni elementi koji će odrediti okvir hrvatskog odgojno-obrazovnog sustava. Uvedeno je obvezno četverogodišnje školovanje, osnovne škole su postale opće i javne te nisu više pod crkvenim nadzorom i što je najvažnije; uvedena je obvezna nastava tjelesne i zdravstvene kulture. Provode se razni tečajevi i natjecaji za učitelje tjelesne i zdravstvene kulture od kojih je Franjo Bučar ostao najzapamćeniji i najutjecajniji. Provode se reforme i povećavaju sati tjelesne i zdravstvene kulture u osnovnoj i srednjoj školi, otvaraju se visoke škole za fizičku kulturu.

Školstvo u hrvatskom jeziku označava ukupnost organizacije i djelovanja škola kao odgojno-obrazovnih ustanova (Anić, 2006). Ustrojstvo školstva odnosi se na strukturu odgojno-obrazovnog sustava (Neljak, 2013). Struktura nam donosi okvirne elemente koji nam ukazuju na vremensko trajanje predškolskog odgoja, osnovne i srednje škole i visokog obrazovanja, broj razreda na pojedinoj razini školovanja, različiti smisao razina i smjerove školovanja, opći pristup, nositeljstvo (javno, privatno, vjersko, alternativno).

Hrvatsko obrazovanje spada u centralizirano ustrojstvo školstva što znači da državni sustav putem državnih tijela određuje fond sati u nastavnom planu i programu po predmetima i nastavne sadržaje za sve nastavne predmete. Sustav obrazovanja u Hrvatskoj počinje sa predškolskim odgojem koji je namijenjen djeci od šest mjeseci do polaska u osnovnu školu (Slika 1). On obuhvaća dječje vrtiće lokalne samouprave i privatne dječje vrtiće te ustanove u kojima se provode programi predškole i kraći programi kao što su knjižnice, različite udruge i osnovne škole. Dječji vrtići su zaduženi također za cjelodnevni ili kraći program odgoja i obrazovanja, zdravstvene zaštite, prehrane i socijalne skrbi djece od navršanih šest mjeseci do kretanja u školu. U pojedinim vrtićima vode se i sportski programi poput ritmike, plesa, malog nogometa, taekwonda, tenisa i ostalih sportova. U suradnji s Hrvatskim olimpijskim odborom; u sklopu projekta „Olimpijski festival dječjih vrtića“ u vrtićima se često održavaju sportska natjecanja.



Slika 1. Shematski prikaz obrazovnog sustava u Republici Hrvatskoj (public.mzos.hr)

Djeca s navršenih šest i pol godina kreću s obveznim primarnim obrazovanjem koje traje osam godina, a za one starije od 15 godina koji nisu završili osnovnu školu postoji sustav osnovnog obrazovanja za odrasle. Osnovno školstvo je programski i koncepcijski vrlo jednostavno zbog centraliziranog pristupa te je stoga propisani plan i program rađen jedinstveno za sve škole. Većina osnovnih škola su državne (99, 63%) dok je privatnih vrlo malo (MZOS, 2008). Osnovne škole su ustrojene kao matične i područne škole. Matična škola je odgojno obrazovna ustanova koja se osniva ukoliko upisno područje osigurava broj učenika za najmanje po jedan razredni odjel od prvog do osmog razreda. Područna osnovna škola je podružnica matične škole smještena izvan njenoga sjedišta s kojom je kadrovski i programski povezana (Neljak, 2013). Nastavni rad u osnovnom školstvu se provodi dnevno u smjenama a, nastavni sat traje 45 minuta. Razrednom nastavom nazivamo nastavu od prvog do četvrtog razreda gdje razredni učitelj predaje sve predmete i predmetna nastava od petog do osmog razreda gdje svaki razredni odjel ima svog razrednika, a predmete im provode različiti



profesori ovisno o kojem je predmetu riječ. Učenici razredne nastave mogu biti opterećeni do 25 sati tjedno sa redovitom, dodatnom i dopunskom i izbornom nastavom, a učenici predmetne najviše sa 30 sati tjedno. Nastava u osnovnoj školi može biti organizirana kao jednosmjenska, cjelodnevna (9-16 sati) i u obliku produženog boravka koji je namijenjen samo učenicima razredne nastave. Također, osnovno školstvo pruža učenicima i produženi stručni postupak, rad s djecom smještenom u zdravstvene ustanove i rad s djecom oboljelom od kroničnih bolesti.

Ustrojstvo srednjeg školstva je malo složenija od ustrojstva osnovne škole zbog različitih smjerova učenika i ostvarivanja višestrukih zadaća kao što su: osposobiti učenike za daljnji nastavak školovanja na fakultetima i omogućiti učenicima završetak školovanja za veliki broj zanimanja s druge strane. Srednje škole u Republici Hrvatskoj, ovisno o vrsti nastavnog plana i programa koji provode, nazivaju se gimnazije (opća, jezična, klasična, prirodoslovna-matematička i prirodoslovna), strukovne (četverogodišnje-tehničke, trogodišnje-industrijske i obrtničke, dvogodišnje i jednogodišnje-niža stručna sprema) i umjetničke (glazbena, plesna-baletna, likovna umjetnost i dizajn). Srednja škola nema područne ili matične škole jer nije demografski koncipirano kao i osnovno školstvo ali zato omogućava stalni boravak u učeničkim domovima. Srednje školstvo omogućuje odgoj i obrazovanje učenika u zdravstvenoj ustanovi i nastavu u kući. Također postoje posebni programi srednjeg školovanja za odrasle osobe.

### 3.USTROJSTVO ŠKOLSTVA U KRALJEVINI ŠPANJOLSKOJ

Kraljevina Španjolska, (špa. *Espana*) nezavisna je europska država, po ustavnom uređenju parlamentarna monarhija. Član je Europske unije od 1986. godine. Smještena na jugozapadu Europe, zauzima veći dio Pirenejskog poluotoka. Dio su njenog teritorija i dva arhipelaga, smješteni u Sredozemnom moru (Balearski otoci) i Atlantskom oceanu (Kanarski otoci), sjevernoafrički primorski gradovi Ceuta i Melilla, koji su pod španjolskom upravom te enklava Llivia u francuskim Pirenejima. Prema popisu stanovništva iz 2001. godine Španjolska ima 40.847.530 stanovnika s prosječnom gustoćom naseljenosti od 81 stanovnik/km. Buran povijesni razvoj utjecao je na karakteristike i raznolikost stanovništva. Španjolci čine oko 73% ukupne populacije, Katalonci 16,5%, Galjezi (Galicija) 8%, Baski 2,3%, ostali 0,2%. Španjolska ima 50 provincija koje se dijele na 17 autonomnih zajednica. Autonomne zajednice imaju široku zakonodavnu i izvršnu autonomiju, vlastiti parlament i regionalnu vladu. Raspodjela ovlasti je različita za svaku autonomnu zajednicu, ovisno o njihovim vlastitim statutima autonomije. Tako da postoji razlika u stupnju autonomije s obzirom da li je riječ o povijesnoj regiji koje imaju prava na veću autonomnost ili ne. Povijesne regije i autonomne zajednice koje imaju najveći stupanj slobode odlučivanja za sebe jesu: Katalonija, Baskija i Galicija.

Katalonija (špa. *Cataluna*, kat. *Catalunya*) je autonomna španjolska zajednica sa izrazitim kulturalnim i političkim razlikama od ostatka Španjolske. Smještena na sjeveroistoku Pirinejskog poluotoka s glavnim gradom Barcelonom u kojoj živi više od polovine stanovnika Katalonije. Ukupan broj stanovnika je 7 milijuna na površini od 32.114 km<sup>2</sup>. Kao i Baskija o kojoj će kasnije biti detaljno opisano, Katalonija se u svojem autonomnom sustavu deklarira kao „nacija“. Ustav Španjolske joj priznaje i jamči pravo na autonomiju, a autonomna vlada Katalonije (*Generalitat de Catalunya*) je između ostaloga nadležna za obrazovanje i izgradnju škola i fakulteta.

Galicija (špa. *Galicia*, galješki *Galiza*), kao još jedna povijesna regija koja se politički, kulturno i obrazovno razlikuje od ostalih autonomnih zajednica. Nalazi se na sjeverozapadu Pirineja s glavnim gradom Santiago de Compostela. Službeni jezik uz španjolski naziva se galješki i smatra se portugalskim dijalektom. Površinom zauzima 29,594 km<sup>2</sup>. Španjolske s ukupno 3 milijuna stanovnika.

. Odgojno-obrazovni rad i njihova primjena u školstvu počinje se spominjati i razvijati krajem 10. stoljeća i sve do 16. stoljeća je pod izravnom upravom i utjecajem crkve. Obrazovanje se mijenjalo ovisno o vrsti vladavine i upravljanja državom i dugi niz godina Španjolska je imala izrazito centralizirani pristup školstvu pogotovo tijekom Francove diktature (1939.-1975.) što je značilo da državni sustav određuje i upravlja svim organima školstva.

Prvi zakon o odgoju i obrazovanju donesen je 1857. godine u tadašnjoj kraljevini Španjolskoj pod nazivom „*Ley Moyano*“ gdje su utemeljeni osnovni principi školovanja djece. Osnovna škola je bila besplatna, a postojale su samo državne škole. Sve se radilo po centraliziranom modelu što znači da su sva pravila i njihove provedbe dolazile iz Madrida i bile pod strogom regulacijom kralja. Tijekom Francove diktature uvodi se zakon „*Ley sobre Educacion Primaria*“ (Zakon o obrazovanju u osnovnoj školi) iz 1955. godine koji donosi reforme ali samo u osnovnoj školi. Osnovna škola traje od šeste do dvanaeste godine i obavezna je za svu djecu. Pristup je i dalje centralizirani te se stoga zabranjuje bilo koji jezik osim standardnog Španjolskog jezika tzv. „castellana“. Uvode se odijeljeni razredi samo za dječake i samo za djevojčice. Škole postaju državne, privatne ili pod pokroviteljstvom. Osnovna škola ima patriotski i nacionalistički karakter. 1970. godine prethodni zakon se zamjenjuje sa: „*Ley general de educacion*“ (Generalni zakon o obrazovanju) koji prvi put donosi zakone u svim ciklusima školovanja od predškolskog odgoja do visokog obrazovanja. Glavni cilj ovog zakona je mijenjanje nametnutog totalitarnog sistema. Osnovna škola traje 8 godina i održava se u 3 ciklusa. Uvodi se neobavezna srednja škola (*Bachillerato unificado*) koji traje 3 godine (15-18 god.) gdje se djeca dvosmjerno usmjeravaju; u daljnje obrazovanje na fakultetima i na struku za koju su se odlučili u srednjoj školi. Visoko obrazovanje se održava na 3 nivoa: Prediplomski, diplomski i doktorski studiji. Po prvi put se uvode i stipendije za nadarene studente. Nakon pada Franca i njegove diktature uspostavlja se Kraljevina Španjolska i dolazi do potrebe za reformama ne samo u školstvu nego u svim ostalim aspektima društvenog života u Španjolskoj. Pod vladavinom Felipea Gonzaleza koji ostaje na vlasti punih 14 godina (1982.-1996.) donose se 3 glavna zakona o reformi obrazovanja u Španjolskoj. Regije traže svoja prava za većom autonomijom i održavanjem tradicije i kulture kroz primjenu kako u svakodnevnom životu tako i u školama. Kao posljedica toga stvara se zakon „*Ley organica reguladora del derecho a la educacion*“ (LODE); Zakon o pravima obrazovanja iz 1985. godine koji se bavi i regulira dvojnost škola i nastavnih planova i programa te pokušava spojiti što više zajedničkih tema i napraviti ih univerzalnim ali i nastoji osigurati autonomost nastavnih planova i programa u svakoj

pojedinoj regiji u Kraljevini Španjolskoj te su učenici i škole tražene da poštuju različitost jezika i kultura diljem regija. Pristup prelazi iz centraliziranog u semicentraliziran gdje svaka autonomna zajednica ima djelomična prava uvoditi vlastiti plan i program školovanja.

Nakon tog zakona svakih par godina do 2013. pojavila su se još četiri zakona o odgoju i obrazovanju kojima je cilj poboljšati kvalitetu obrazovanja u Španjolskoj a to su :

a) Ley organica de ordenacion general de sistema educativo de Espana (LOGSE); 1990.

- ✓ Reorganizacija strukture osnovne i srednje škole
- ✓ Obavezno školovanje se produžuje sa 8 na 10 godina
- ✓ Kurikulum su modificirani i uključuju više tehničkih predmeta i stranih jezika

b) Ley organica de calidad de la educacion (LODE); 2002.

c) Ley organica de educacion (LOE); 2006.

- ✓ Napravljen prvi put nacionalni kurikulum za sve razine školovanja

d) Ley organica para la mejorar la calidad educativa (LOMCE); 2013.

- ✓ Uvodi promjene usuglašene sa LOE iz 2006. godine prema kojem se provodi aktualni nacionalni kurikulum

„Ley Organica de educacion de Espana“ određuje nacionalni kurikulum koji je objavljen 5. svibnja 2006. godine i u njemu je između ostalog propisan sistem školstva koji se dijeli na etape, cikluse, stupnjeve, kurseve i nivoe obrazovanja.

Predškolski odgoj je prvi nivo u španjolskom sistemu odgoja i obrazovanja i nije obavezan. U posljednjih 5 godina se više promijenio i razvio nego u prošlih 50 godina. Novi pristup kazuje da dijete od najranije dobi ima kapacitete učenja i upijanja znanja koje su od velike važnosti za daljnji razvoj djeteta.

Struktura predškolskog odgoja dijeli se na 2 ciklusa:

- 1) 0-3 godine
- 2) 3-6 godine; u obrazovnim centrima za djecu ili u sklopu osnovnih škola pod pokroviteljstvom MEC-a (*Ministerio de Educacion, Cultura y deporte*)

Globalni ciljevi u predškolskom odgoju su poznavanje samog sebe i samostalnost, poznavanje okoline u kojoj živimo i komunikacija. Također se može ukratko izreći da Španjolski predškolski sistem uči djecu: poznavati, raditi, živjeti skupa i u životu biti jednostavan i autentičan.

Osnovna škola (*Educacion primaria*) podrazumijeva davanje bazičnog znanja vezanog za kultura, verbalno izražavanje, pisanje, čitanje i računanje. Obavezna je za svako dijete u Španjolskoj i traje 6 godina (6-12.god.). Strukturirana je u 3 ciklusa:

- 1) Početni ciklus ili 1. ciklus (*ciclo inicial/primer ciclo*); 6-8 godina
- 2) Srednji ciklus ili 2. ciklus (*ciclo medio/segundo ciclo*); 8-10 godina
- 3) Visoki ciklus ili 3. ciklus (*ciclo superior/tercer ciclo*); 10-12 godina

U Španjolskoj škole počinju sa odgojno-obrazovnim radom sredinom rujna i završavaju krajem lipnja te ukupan broj školskih dana je približan broju 180. Broj nastavnih sati na godinu iznosi 810 što znači da su učenici opterećeni nastavom 25 sati tjedno kao i u Hrvatskoj. Jedan školski sat traje 60 minuta, a maksimalan broj učenika po razredu je 25. Ne postoji sistem odjeljenja razredne i predmetne nastave nego je samo jedan profesor za sve predmete koji je ujedno i razrednik. Izuzetak su tjelesna i zdravstvena kultura, glazbena kultura i jezici gdje su različiti učitelji/nastavnici. Predmeti su podijeljeni na: društvene predmete, umjetničke predmete, tjelesnu i zdravstvenu kulturu, španjolski jezik i službeni jezik ako postoji od autonomne zajednice odnosno regije u Španjolskoj, strani jezici i matematika. Škole mogu biti državne, i privatne koje se nazivaju „*colegios concretados*“ i religijske su orijentacije. Osnovno obrazovanje u Španjolskoj je fokusirano individualno i prema potrebama svakog učenika te je usklađeno sa dobi djeteta.

Obavezno školovanje u Španjolskoj je od 6 do 16 godine što iznosi 10 godina od kojih 6 razreda otpada na osnovnu školu i 4 na srednju odnosno španjolski obavezni sistem školovanja je podijeljen u 5 ciklusa; 3 u osnovnoj i 2 u srednjoj školi po 2 razreda u svakom ciklusu. Srednja škola traje 175 dana, a učenici mogu biti opterećeni nastavom sa 30 sati na tjedan. Na godišnjoj razini učenici imaju do 898 nastavnih sati iz svih predmeta. Jedan

nastavni sat u srednjoj školi traje 55 minuta. Pristup više nije centralizirani nego je prešao u semicentraliziran što znači da država donosi okvirni nacionalni kurikulum, a autonomne zajednice imaju pravo mijenjanja plana i programa do čak 50% od okvirnog kurikuluma gdje se najveće promjene mogu vidjeti u Baskiji i Kataluniji koje već dugi niz godina imaju vlastitu kulturu i jezik te zbog svoje jedinstvenosti traže odcjepljenje od Kraljevine Španjolske.

Srednja škola podrazumijeva jedan dio odnosno ciklus koji je obavezan i zove se „*Educacion Secundaria Obligatoria*“ (ESO) i drugi ciklus koji nije obavezan, a može ga nastaviti svaki učenik koji se odluči za daljnje školovanje u određenom institutu pod nazivom „*Bachillerato*“. Srednja obavezna (ESO) traje 4 godine koji se odvijaju u 2 ciklusa:

- a) Prvi ciklus (*Primer ciclo*) – 1 E.S.O. i 2 E.S.O. (12.-14.godine)
- b) Drugi ciklus (*Segundo ciclo*) – 3 E.S.O. i 4 E.S.O. (14.-16.godine)

Srednja obavezna škola u Španjolskoj ima dva glavna cilja: pripremiti učenika za upis na drugi ciklus srednje škole kako bi kasnije bio sposoban upisati željeni fakultet i s druge strane ga priprema za uključenje u profesionalno tržište rada. Bakalaureat traje 2 godine (16.-18.godine) i dijeli se na 4 smjera koji učenici mogu upisati:

- 1. Umjetnost (likovna umjetnost i dizajn, scenska umjetnost, glazba i ples)
- 2. Znanosti tehnologija
- 3. Humanističke znanosti
- 4. Društvene znanosti

Svaki smjer ima predmete koji su tipični i usmjereni prema budućem zanimanju i predmete koji su obavezni i zajednički svim smjerovima: Jezična umjetnost, strani jezik, Suvremena znanost, tjelesna i zdravstvena kultura, filozofija (1. godina) i Jezična umjetnost, strani jezik, Povijest Španjolske, Povijest filozofije (2. godina). U regijama poput Baskije ili Katalunije uče se Katalunski i Baskijski koji su uključeni u nastavni plan i program u obje godine. Učenici koji završe 2 godine bakalaureata dobivaju diplomu te se zatim odlučuju za realizaciju fakulteta ili stručnog osposobljavanja. Učenici koji žele upisati fakultet moraju proći prijemni ispit (*Prueba de acceso a la Universidad-PAU*). Rezultati prijemnog zajedno sa diplomom i prijepisom ocjena iz završenog stupnja bakaleureata odrediti će pristup određenom fakultetu. Osim srednje obavezne i „*bacchillerata*“ u Španjolskoj također postoje škole; programi socijalne zaštite za mlade ljude između 16 i 21 godina koji nisu uspješno

savladali ciljeve srednjoškolskog obrazovanju te im se kroz ovaj program pruža prilika za ispravak. Program je dizajniran individualno, svakom po potrebi te teži za poboljšanjem i razvijanjem različitih sposobnosti učenika za budući rad u nekoj djelatnosti. Program je besplatan za sve i provodi se u centrima za Ministarstvo obrazovanja, kulture i sporta te u lokalnim jedinicima (općine, udruge, odbori) koje su nevladine neprofitne organizacije. Za djecu s invaliditetom i posebnim obrazovnim potrebama; Španjolska je pokrenula program organiziranih sportskih aktivnosti koji posebnu pažnju posvećuje različitosti i integraciji djece neovisno o njihovim teškoćama. Programom se također nastoje integrirati djevojčice, imigranti i djeca s invaliditetom (izvješće Europske komisije, 2013; vlastiti prijevod).

U Baskiji, autonomnoj regiji, situacija sa obrazovnim sistemom je malo drugačija od ostatka Španjolske i ima pravo na promjene iz nacionalnog kurikuluma do 50%. Takozvana Baskijska država (*Pais Vasco*) nalazi se na sjeveru Španjolske i politički je podijeljena na 3 dijela: Autonomna zajednica Baskijske države, Navarra i Francuska Baskijska država. (Slika 2). Površina Baskije iznosi 7.234 km i broji 2.124.846 stanovnika po mjeranju iz 2014. Glavni grad Baskije je Vitoria Gasteiz, a službeni jezik je Baskijski (*Euskera*) i Španjolski.



Slika 2. Prikaz Baskijske države

Tradicija i kultura Baskijske države ima veliki utjecaj na odgojno-obrazovni sistem te je moćan alat za širenje i održavanje baskijskog jezika. Danas u Baskiji 90% studenata i učenika vrši svoje obrazovanje na baskijskom jeziku. Baskijski obrazovni sistem ima obavezno besplatno školovanje od 6 do 16 godine. On je dvojezičan sustav što znači da se nastava održava pola na baskijskom i pola na španjolskom s tim da su neke osnovne i srednje isključivo na baskijskom jeziku. Baskija ima 4 sveučilišta sa ukupno 28 fakulteta ili kolegija, 3 viša tehnička kolegija i 11 sveučilišnih kolegija.



#### **4.PREDMETNI KURIKULUM ZA OBVEZNO ŠKOLOVANJE U TJELESNOM I ZDRAVSTVENOM PODRUČJU**

21. stoljeće dovodi velike promjene u pristupu odgoja i obrazovanja kod mlađih i starijih naraštaja gdje se nastoji učenike usmjeriti na tzv. cjeloživotno učenje. Cjeloživotno učenje slikovito možemo zamisliti u obliku piramide gdje se na dnu piramide nalaze pozitivne osobine ličnosti poput marljivosti, odgovornosti, pravednosti, dobronamjernosti itd. One nam pomažu da naučimo biti, znati, živjeti zajedno i činiti. Kada to naučimo onda se penjemo na višu razinu piramide i razvijamo svoju osobnost na kognitivni, psihomotorički i afektivan način. Na samom vrhu imamo rezultate u obliku učenja, vještina i kompetencija. Upravo je to svrha novonastalih nacionalnih kurikuluma koje takvim pristupom žele ostvariti aktivnost učenja tijekom cijelog života i pomažu učenicima u organizaciji „učiti kako učiti“. Usmjereni su na razvoj kompetencija kod učenika, a ne na sadržaj i gradivo koje treba biti obrađeno radi plana i programa. Osnovno polazište obrazovnih sustava u razvijenim zemljama zasniva se na nacionalnom okviru koji postavlja načela, vrijednosti, ciljeve i ishode kojima teži njihov obrazovni sustav. Planiranje i programiranje kurikuluma se uvijek izvodi na slijedećim razinama:

1. Državna razina- Nacionalni okvirni kurikulum
2. Školska razina- Školski kurikulum
3. Predmetna razina- Predmetni kurikulum

Fokus ovog diplomskog rada je analiziranje sadržaja tjelesnog i zdravstvenog područja, odnosno predmetnih kurikuluma, njihove razlike ili sličnosti u provedbi sata tjelesne i zdravstvene kulture između Španjolske (Baskije) i Hrvatske. U nastavku će biti opisani glavni ciljevi tjelesne i zdravstvene kulture u obje države i njihovi očekivani ishodi po obrazovnoj, kinantropološkoj i odgojnoj smjernici rada.

## 4.1. Republika Hrvatska

Propisani plan i program za osnovnu školu napisan je 2006. godine te je jedinstven radi centraliziranog pristupa i programski omogućuje isto utemeljenje provedbe nastavnog procesa u svim osnovnim školama (Neljak, 2013). Iste te godine nakon što je napisan plan i program za osnovnu školu počinje se pisati Hrvatski okvirni nacionalni kurikulum koji će biti objavljen tek 2011. godine. Propisani plan i program za osnovnu školu izrađen je standardnom metodologijom što znači da ima jasno izrečen cilj, zadaće i programske sadržaje.

Po važećem dokumentu Propisanog plana i programa za obavezno školovanje u Hrvatskoj iz 2006. godine, tjelesna i zdravstvena kultura se dijeli na: cilj tjelesne i zdravstvene kulture, opće zadaće, posebne zadaće podijeljene po ciklusima u 3 razvojna razdoblja (školsko dječje doba, predpubertet i pubertet) i programske sadržaje odnosno nastavne cjeline i teme raspoređene po godinama obveznog školovanja.

Tjelesna i zdravstvena kultura osigurava usmjerenost prema optimalnom razvoju i usavršavanju onog znanja, sposobnosti i osobina koje su u pojedinom razvojnom razdoblju bitne za učenike. Program tjelesne i zdravstvene kulture sadržava temeljne postavke tjelesnog i zdravstvenog odgojno-obrazovnog područja kojega određuju obrazovna, antropološka i odgojna sastavnica (Nastavni plan i program za osnovnu školu, 2006). Prema Neljaku (2013) obrazovna smjernica odnosi se na učenje teorijskih i praktičnih (motoričkih) znanja. Teorijska znanja se dijele na opća i posebna znanja, a motorička znanja su motorički zadaci koji se provode na satu tjelesne i zdravstvene kulture i dijele se na propisana i nepropisana motorička znanja. Kinantropološka smjernica se odnosi na smislenu i trajnu transformaciju morfoloških obilježja, motoričkih i funkcionalnih sposobnosti učenika. Odgojna smjernica označava stvaranje pozitivnih sustava vrijednosti učenika prema tjelesnom vježbanju i prema mnogim ostalim segmentima življenja.

U nastavku rada navode se cilj, zadaće (smjernice rada) i sadržaji propisanog plana i programa za obveznu nastavu tjelesne i zdravstvene kulture u Republici Hrvatskoj:

## **1. CILJ**

Osposobiti učenike za primjenu teorijskih i motoričkih znanja koja omogućuju samostalno tjelesno vježbanje radi veće kvalitete življenja. Istodobno tjelesna i zdravstvena kultura učinkovito mijenja osobine i razvija sposobnosti, čime izravno osigurava promicanje zdravlja kao nezamjenjivog čimbenika svih ljudskih aktivnosti (HNOS, 2006).

## **2. ZADAĆE**

Posebne zadaće su zadaće koje dijete-učenik mora odraditi kako bi postigao određenu razinu kompetencije. Posebne ih nazivamo jer svako razvojno razdoblje ima svoje zahtjeve te zadaće uvijek moraju biti sukladne učeničkoj dobi i spolu. U osnovnom školstvu postoje 3 razvojna razdoblja iz kojih ćemo odvojiti samo najznačajnije elemente programske usmjerenosti radi toga jer ima dosta značajki i elemenata koje sadrže veliki broj informacija o svakoj djetetovoj promjeni u obrazovnoj, kinantropološkoj i odgojnoj smjernici.

### **a) Zadaće obrazovne usmjerenosti**

#### *Dječje školsko doba*

Traje od 1. Do 3. razreda i ovaj period spada u 3. razvojno djetetovo životno razdoblje. Označava ga sličnost učenika i učenica u morfološkim, motoričkim i funkcionalnim značajkama.

- Usvajanje teorijskih znanja o pravilnom odnosu prema predmetu Tjelesne i zdravstvene kulture
- Usvajanje teorijskih znanja o potrebi nošenja odgovarajuće odjeće i obuće, tjelovježbenom prostoru i higijenskim aktivnostima tijekom i nakon tjelesnog vježbanja
- Usvajanje znanja o značaju bavljenja tjelesnim aktivnostima, korisnosti i štetnosti utjecaja sunčevih zraka, djelovanju čistog zraka na čovjeka, te važnosti pravilne i raznovrsne prehrane na rast i razvoj

- Usvajanje teorijskih znanja o ispravnosti osnovnih položaja (stav, sjed, čučanj, klek, upor, vis) i kretnih struktura (hodanje, trčanje, naskakanje, saskakanje, preskakanje)
- Usvajanje temeljnih motoričkih znanja kao što su brzo trčanje do 20 m iz visokog starta, penjanje i silaženje po švedskim ljestvama, različiti položaji visova, upora i hvatova, te različiti naskoci i saskoci s povišenja do 60 cm

### Predpubertet

Traje od 4. do 6. razreda i ovo razdoblje je poznato kao progresivno razlikovanje između učenika i učenica u svim motoričkim i funkcionalnim značajkama.

- Usvajanje znanja o povezanosti tjelesnog vježbanja i voluminoznosti tijela
- Informiranje učenika o općem značenju prehrane pri tjelesnim naporima te uzimanju tekućine prije, za vrijeme i nakon vježbanja
- Usvajanje temeljnih motoričkih znanja koja su složenija po strukturi gibanja
- Informiranje učenika o načinu izračunavanja ITM-a<sup>2</sup> kao kontrolne mjere sprječavanja pretilosti
- Upoznavanje učenika s razlozima pojave umora u školi i načinima njegova otklanjanja

### Pubertet

Traje od 7. razreda do 1. razreda srednje škole i poseban je po tome što u ovom razdoblju dolazi do druge faze brzog i naglog rasta i razvoja dječaka i djevojčica te dolazi do izrazitog razlikovanja u morfološkim, motoričkim i funkcionalnim sposobnostima

- Informiranje učenika o štetnosti nikotina, alkohola, dopinga i drugih sredstava ovisnosti
- Približavanje saznanja o promjenama koje se javljaju u vrijeme puberteta
- Usvajanje znanja o utjecaju tjelesnog vježbanja na funkciju krvožilnog, dišnog, te koštano-zglobnog sustava
- Educiranje učenika o pravilnoj izmjeni etapa rada, odmora i razonode tijekom dana
- Obrazlaganje higijenskih zahtjeva pri izletima i ekskurzijama
- Upućivanje na kulturu i pravilno odijevanje radi zaštite tijela i zdravlja od nepovoljnih izvanjskih utjecaja
- Upozoravanje učenika na posljedice nedovoljnog sna i odmora

---

<sup>2</sup> ITM- Index tjelesne mase izračunava se kao omjer tjelesne težine osobe sa kvadratom visine. Obično se izražava u kg/m<sup>2</sup>

- Isticanje značenja igre i boravka u prirodi
- Upoznavanje učenica o korisnim i štetnim tjelovježbenim sadržajima za vrijeme ciklusa
- Usvajanje teorijskih znanja o utjecaju tjelesnog vježbanja na metabolizam žene
- Povećanje mogućnosti brze reakcije u urgentnim situacijama primjenom složenijih motoričkih znanja

## b) Zadaće kinantropološke usmjerenosti

### Dječje školsko doba

- Uspostava povoljnog odnosa između količine mišićne mase i potkožnog masnog tkiva uporabom različitih kinezioloških sadržaja
- Razvoj srčano-žilnog i dišnog sustava radi sprječavanja negativnih utjecaja sjedilačkog načina življenja

### Predpubertet

- Poticanje aktivacije motoričkih jedinica s obzirom na potrebnu jakost i brzinu u jednostavnijim pokretima i gibanjima
- Razvoj kontrole pokreta složenijim gibanjima sa stajališta živčano-mišićne aktivnosti
- Razvoj maksimalnog relativnog primitka kisika ujecajem na srčano-žilni i dišni sustav uključivanjem aerobnih programa
- Značajno djelovanje na sustave anaerobnog dobivanja energije potrebne pri eksplozivnim, odnosno brzinskim aktivnostima

### Pubertet

- Pozitivan utjecaj na razvoj mišićnoga i gustoću koštanog tkiva prije svega vježbama snage
- Poboljšanje posture različitim vježbama istezanja
- Unaprjeđenje funkcionalnih sposobnosti aerobnim sadržajima koji imaju utjecaj na poboljšanje maksimalnog primitka kisika
- Pozitivno djelovanje na krvožilni sustav poboljšanjem aktivnosti sustava za prijenos kisika i odstranjivanje ugljičnog dioksida

## c) Zadaće odgojne usmjerenosti

### Dječje školsko doba

- Razvoj interesa za bavljenje tjelesnom aktivnošću
- Prihvaćanje i uvažavanje različitosti između učenika, kao i razumijevanje djece s posebnim potrebama

- Razvijanje odlučnosti i samopouzdanja, te poticanje ustrajnosti i svladavanje straha

### Predpubertet

- Razvoj sposobnosti emocionalne samoregulacije u odnosu prema učitelju i organizaciji vježbanja
- Poštivanje suca i prihvaćanje pravila igre
- Praćenje osobnog napretka, razvijanje osjećaja zadovoljstva, poznavanje i pridržavanje mjera opreza za očuvanje života i zdravlja, pripremanje za samostalno organiziranje svakodnevnog bavljenja tjelesnom aktivnošću pomoću uputa i rasprava o vrijednosti zdravlja
- Uočavanje ljepote i funkcionalnosti pokreta s ciljem povećanja motivacije za vježbanjem
- Poticanje suradničkog ponašanja i usvajanje nenasilnog rješavanja konflikata

### Pubertet

- Uspostavljanje pravilnog odnosa između slobode i odgovornosti učenika, te uvjeravanje učenika o značenju tjelesnih aktivnosti u svrhu razvoja ženske osobnosti
- Isticanje važnosti doličnog ponašanja na satu i u školi
- Promicanje uljuđenih navijačkih navika
- Poistovjećivanje s nacionalnim simbolima, te isticanje vlastitog nacionalnog identiteta
- Osposobljavanje učenika na samostalnu organizaciju provođenja slobodnog vremena sportskim sadržajima

## **SADRŽAJI**

Propisani programski sadržaji za osnovnu školu razvrstani su u 9 nastavnih cjelina koje sa svojim temama koje su raspoređene po razredima i usklađeni sa razvojnim značajkama djeteta.

Nastavne cjeline za osnovnu školu prema propisanom planu i programu :

1. Trčanja i hodanja
2. Skakanja
3. Bacanja
4. Kolutanja
5. Preskakanja
6. Višenje, upiranje i penjanje
7. Ritmičke i plesne strukture
8. Borilačke strukture
9. Igre



Možemo ih gledati i kao nastavne cjeline iz određenih sportova : Atletika, gimnastika, borilački sportovi, ples i sportske igre (Slika 3 ).

NASTAVNA CJELINA: Trčanje	
Redni broj	NASTAVNE TEME
1.	Ciklično kretanje različitim tempom: do 6 minute
2.	Brzo trčanje do 50 m iz niskog starta
3.	Poligoni s preprekama
NASTAVNA CJELINA: Skokovi	
4.	Skok u dalj zgrčnom tehnikom preko prepreka
5.	Skok u vis prekoračnom tehnikom "škare"
NASTAVNA CJELINA: Bacanje	
6.	Bacanje medicinke od 1kg, s mjesta lijevom i desnom rukom suvanjem
7.	Bacanje loptice od 200 gr. U dalj i u cilj.
NASTAVNA CJELINA: Vis, upor, penjanje	
8.	Naupor odrazom, kovrtljaj nazad (niska preča)
9.	Vis uznijet (sprava do ramena)
10.	Ljuljanje
11.	Penjanje na ljestve i motke rukama i nogama (do 3m)
NASTAVNA CJELINA: Ravnotežni položaji	
12.	Stav u rukama s osloncem
13.	Hodanje po niskoj gredi uz istodobno bacanje i hvatanje lopte
NASTAVNA CJELINA: Preskoci	
14.	Raznoška
NASTAVNA CJELINA: Borilačke vježbe	
15.	Osnovni borbeni položaj u stojećem i partnerskom položaju
16.	Elementarni oblici rvanja ("u koštac" i za "pas")
NASTAVNA CJELINA: Plesne strukture	
17.	Realizacija kretanjem 2/4 i 4/4 ritmičkog obrasca
18.	Formiranje krugova iz slobodnog kretanja hodanjem, trčanjem i poskokom
19.	Plesne strukture; trokorak- osnovni korak polke, izbor plesova iz Zagreba, Prigorja, Podravine, Međimurja, Posavine i središnje Bosne

Slika 3. Nastavne cjeline za 5.razred osnovne škole (slide serve.com)

Planira se i programira rad s djecom sa posebnim potrebama poput posebnosti za učenike sa oštećenjem vida, sluha, sa određenim stupnjem tjelesne invalidnosti, učenici s kroničnim bolestima, učenici s mentalnom retardacijom itd. Program za takve posebnosti u radu s učenicima odrađuje se pojedinačno za svakog učenika prema njegovom zdravstvenom statusu i vrsti oštećenja. Za ostvarivanje ovog programa tjelesne i zdravstvene kulture potrebna je velika suradnja škole sa svim čimbenicima koji mogu doprinijeti poboljšanju stanja takvih učenika (HNOS, 2006).

## 4.2. Kraljevina Španjolska

Kao što je već navedeno, nacionalni kurikulum Španjolske ima semicentraliziran pristup što znači da su predmetni kurikulumi svakog predmeta jako otvoreni i fleksibilni prema promjenama čak do 50% od osnovnog programa nacionalnog kurikulumu. Autonomne zajednice poput Baskije, Katalunije i Andaluzije u Španjolskoj imaju pravo uspostaviti vlastiti kurikulum baziran na najnižem zajedničkom planu na državnoj razini, dok ga neke škole razvijaju prilagođavaju na svoj način kao npr. „*Elgibide colegios catolicos*“ (Vjerske Katoličke škole) u Baskiji koje su osnivaju i vrše plan i program obrazovanja prema vjerskoj osnovi. Zajednički kurikulum odnosno nacionalni španjolski kurikulum uključuje osnovne odgojno-obrazovne ciljeve, ishode i kompetencije koji moraju biti globalni i zajednički u cijeloj državi kako za osnovnu tako i za srednju školu. Također navodi općenite ciljeve i sadržaje za svaki predmet planiran za osnovnu školu te ostale razine školovanja. Predmeti se dijele na obavezne, specifične i izborne. Tjelesna i zdravstvena kultura spada u specifične predmete ali je također i obavezan predmet za sve učenike. U nastavku biti će opisani dijelovi plana i programa predmetnog kurikulumu za tjelesnu i zdravstvenu kulturu u Španjolskoj kako za osnovnu tako i za obvezno srednjoškolsko obrazovanje.

Tjelesnu i zdravstvenu kulturu za osnovnu školu (*Educacion primaria*) prema *Ley Organica (LOE) 8/2013* za razvoj kvalitete obrazovanja u Španjolskoj koji modificira i mijenja i korigira pravila donesenih zakonodavnim tijelom 2/2006; *Ley Organica* čini:

### 1. CILJ

Razvijanje učenikovih motoričkih kompetencija shvaćajući ih kao integraciju znanja, postupaka i osjećaja povezanih sa motoričkim ponašanjem.

### 2. SADRŽAJI

5 sadržajnih područja (blokova) tjelesne i zdravstvene kulture :

1. Individualne motoričke igre u stabilnim uvjetima (plivanje, atletika, trening u teretani)
2. Motoričke aktivnosti u opozicijskim uvjetima (badminton, tenis, borilački sportovi)
3. Kooperacijske motoričke aktivnosti (društvene igre, sportske igre, tradicionalne igre, umjetničko klizanje u paru)

4. Tjelesne aktivnosti u prirodi i adaptacija na prirodni okoliš ( šetnje u prirodi, bicikljade, orijentacija u prirodi, kampiranje )
5. Konvencionalne aktivnosti (ples, dramske igre, mimika, gimnastika )

### **3. ZADAĆE**

Prikaz općih zadataka za svih 5 područja za sva razvojna razdoblja u osnovnoj školi:

a) Zadaće obrazovne usmjerenosti

- Rješavanje motoričkih situacija u različitim prostorno-vremenskim uvjetima i kombinirajući bazična motorička znanja u stabilnim i nestabilnim uvjetima
- Koristiti različite položaje tijela, ekspresivno, kreativno i estetski, komunikacija između tijela, osjećaja, emocija i ideja.
- Primjenjivati osnovne taktičke kombinacije u sportskim igrama sa ili bez opozicije, primjenjivati načela i pravila igre djelujući individualno, koordinacijski i planski na uvjete igre
- Naučiti napraviti razliku između sportskih, umjetničkih i rekreativnih aktivnosti
- Naučiti važnost prevencije i primjenu sigurnosnih mjera tijekom provedbe tjelesne i zdravstvene kulture

b) Zadaće kinantropološke usmjerenosti

- Razvijati motoričke sposobnosti, regulirati i mjeriti intenzitet i trajanje napornih aerobnih i anaerobnih aktivnosti i regulirati ih s obzirom na svoj vlastiti kapacitet
- Prevenirati pretilost kod učenika

c) Zadaće odgojne usmjerenosti

- Pokazati osobnu i društvenu odgovornost poštujući sebe i druge u tjelesnim aktivnostima i igrama, prihvaćajući pravila i norme i djelovati u interesu osobnog razvoja
- Poticati fair play igru, poštujući motoričke razlike između učenika, izbjegavati konfliktne situacije i prihvaćati tuđa mišljenja
- Procijeniti, prihvatiti i poštovati svoje vlastite tjelesne granice, pokazujući refleksivan i kritički stav
- Povezati osnovne koncepte tjelesne i zdravstvene kulture sa drugim područjima i predmetima
- Prepoznati učinke tjelesne aktivnosti i prenijeti ih na zdrave načine života, higijene, prehrane i ostalih pozitivnih navika za dobrobit i unapređenje zdravlja i odgovornosti prema samom sebi
- Pokazati poštovanje prema prirodnom okolišu i primijeniti znanje dobiveno na satu tjelesne i zdravstvene kulture u prirodi u svoje slobodno vrijeme

Španjolski nacionalni kurikulum za srednju školu pod upravom ministarstva za obrazovanje, kulturu i sport modificira „*La ley Organica*“ 2/2006 i prema „*La ley Organica* „8/2013 uvodi nove elemente u nacionalni kurikulum. Tako tjelesno i zdravstveno područje sadrži :

## 1. CILJ

Tjelesna i zdravstvena kultura treba doprinijeti zdravom rastu i razvoju našeg organizma, razvijanju motoričkih i funkcionalnih sposobnosti i na taj način stvoriti naviku za aktivni životni stil primjenom tjelesnih aktivnosti. Također tjelesna i zdravstvena kultura ima cilj stvoriti ljestvicu vrijednosti, stavova i normi te znanja o učincima njene primjene na osobni razvoj.

## 2. ZADAĆE

U bazičnom kurikulumu Španjolske; zadaće su navedene općenito za svih 4 godina za sve nastavne blokove srednjoškolskog obveznog školovanja i nisu raspoređene po smjernicama rada nego su napisane skupa. U ovom radu zadaće izvučene su iz bazičnog kurikuluma i podijeljene u obrazovne, kinantropološke i odgojne zadaće radi boljeg snalaženja i kasnijeg klasificiranja i utvrđivanja razlika i sličnosti sa Hrvatskim propisanim zadaćama u tjelesnoj i zdravstvenoj kulturi.

Opće zadaće propisane bazičnim španjolskim kurikulumom obvezne nastave tjelesne i zdravstvene kulture u srednjoj školi :

### a) Zadaće obrazovne usmjerenosti

- Usvajanje motoričkih znanja iz individualnih i ekipnih sportova primjenom osnovne tehnike
- Interpretirati i proizvoditi motoričke akcije sa naglaskom na ekspresivnost tijela
- Usvajanje motoričkih znanja u opozicijskim i kooperativnim situacijama iz različitih sportova i igara
- Razvijanje specifičnih sposobnosti karakterističnih za pojedine sportove
- Naučiti kontrolirati poteškoće i rizike tijekom sudjelovanja u nekoj od tjelesnih aktivnosti, analizirajući njene karakteristike i motoričke akcije koje donosi i adaptirati ih u svoju korist i na vlastitu sigurnost
- Korištenje moderne tehnologije i komunikacije u procesu učenja, za traženje, analizu i selekciju relevantnih informacija za izradu dokumenata, prezentacija itd.
- Rješavanje situacijskih uvjeta u različitim sportova na točan i učinkovit način
- Usvajanje taktike sportskih aktivnosti u uvjetima kooperacije i opozicije i donošenja najučinkovitijih odluka u skladu sa ciljem
- Naučiti prepoznati i primjenjivati faze rada i faze odmora u nekoj tjelesnoj aktivnosti s obzirom na intenzitet napora
- Učinkovito korištenje informatičke tehnologije u procesu znanja i vrednovanja sadržaja tjelesne i zdravstvene kulture

a) Zadaće kinantropološke usmjerenosti

- Upoznavanje sa faktorima koji utječu na motoričku akciju i mehanizme koji kontroliraju intenzitet tjelesne aktivnosti
- Razvijanje funkcionalnih sposobnosti u skladu sa vlastitim sposobnostima i zdravlju

b) Zadaće odgojne usmjerenosti

- Prepoznati potencijal tjelesno-sportskih i konvencionalnih aktivnosti kao oblika socijalne uključenosti
- Prepoznati mogućnosti tjelesnih i sportskih aktivnosti kao oblika aktivnog odmora i odgovornog korištenja okoliša
- Naučiti kritički se postaviti prema sportskom fenomenu, poticati fair play igru i promicati nenasilje i ostale negativne aspekte sporta
- Pomoći u planiranju i organizaciji natjecanja raznih sportova te na taj način doprinijeti sustavu vrijednosti
- Pričati o odnosu između tjelesne i zdravstvene kulture i načinu života primjenjujući znanja o zdravim učincima vježbanja
- Prepoznati ekološki, socijalni i ekonomski utjecaj na tjelesne aktivnosti i sportove
- Preuzeti odgovornost za vlastitu odgovornost tijekom sudjelovanja na tjelesnoj i zdravstvenoj kulturi imajući na umu svojstvene čimbenike određene aktivnosti i prevenirati moguće negativne posljedice
- Pokazati svoj osobni stav prema igri, sportu i unijeti svoje vlastite ideje za poboljšanje i moguću izmjenu pravila na bolje

### 3. SADRŽAJI

U oko jednoj trećini obrazovnih sustava škole su, na obje obrazovne razine slobodne odlučiti koje bi aktivnosti trebale biti obvezne. Škole i njihovi nastavnici stoga odlučuju za koje je fizičke aktivnosti najvjerojatnije da će dovesti do poželjnih ishoda učenja. Većina Španjolskih regija i škola ima značajnu razinu samostalnosti te su nastavni sadržaji u nacionalnom kurikulumu samo navedeni i preporučeni, a autonomne zajednice odlučuju hoće li ih primijeniti, izmijeniti ili nadograditi. U većini zemalja, nastavni sadržaji su navedeni u kurikulumu kao što je slučaj s Hrvatskom. Među obveznim aktivnostima tjelesne i zdravstvene kulture, igre su najčešće; slijede gimnastika, atletika, ples i aktivnosti u prirodi.

Također; valja spomenuti specifične razloge odabira određenih aktivnosti po kojima je Španjolska jako specifična zemlja, a to su da se većina nastavnih sadržaja koji se provode na nastavi tjelesne i zdravstvene kulture odabrani putem povijesne i kulturne tradicije. Tako Španjolska spominje određene fizičke aktivnosti koje se proučavaju u školi u odnosu na međunarodnu praksu i ishode učenja, ali navodi i kako većina autonomnih zajednica uključuje svoje vlastite tradicionalne sportove i igre kao obvezne aktivnosti u svojim kurikulumima. (izvješće Europske komisije, 2013; vlastiti prijevod)

Tjelesna i zdravstvena kultura dijeli se u 4 nastavna bloka odnosno cjeline:

- a) Kondicijska priprema i zdravlje (*Condicion fisica y salud* )
- b) Igre i sportovi (*juegos y deportes*)
- c) Tjelesno izražavanje (*expresion corporal*)
- d) Aktivnosti u prirodi (*actividades en el medio natural*)

U nacionalnom okvirnom kurikulumu Španjolske za sve predmete koji su obavezni navodi se svrha i cilj predmeta, sadržaj odnosno nastavne teme, opće zadaće ili ishodi naučenog znanja i kriteriji ocjenjivanja dok u tjelesnom i zdravstvenom području koji spada u specifične predmete po Španjolskom kurikulumu navode se samo cilj, opće zadaće i kriteriji vrednovanja odnosno ocjenjivanja određenih motoričkih postignuća, znanja i odgojnih učinaka. Nadalje; svaka autonomna zajednica uzima opće zadaće tjelesne i zdravstvene kulture te ih proširuje i prilagođava za svoje potrebe obazireći se na kulturu, jezik, politiku i ostale čimbenike određene regije. Tako da se predmetni nastavni plan i program tjelesne i zdravstvene kulture, u ovom slučaju se radi o predmetnom kurikulumu tzv-a iz Baskijske države, dijeli na: opis, svrhu i cilj tzv-a, sadržaj tema podijeljenih u 3 ciklusa (*Primer, segundo i tercer ciclo*) po razvojnim razdobljima i detaljne zadaće koje učenik treba ispuniti na kraju svakog ciklusa kako bi stekao određenu kompetenciju koja se mjeri ocjenama od 1-10.

### 4.3. Autonomna zajednica Baskija

Semicentralizacija Španjolskog obrazovnog sustava dopušta slobodu stvaranja vlastitih kurikuluma u točno 17 autonomnih zajednica diljem te države sa pravom smišljanja svog autonomnog kurikuluma u skladu sa zakonom: *Real decreto 1007/1991* koji je donesen kako bi regulirao svaku pojedinu autonomnu zajednicu koja uz promjenu programa nacionalnog kurikuluma; na koje ima pravo do 45-55% mora ostaviti i primjenjivati osnovne sadržaje i upute koje je donijelo Zakonodavno tijelo Kraljevine Španjolske o nacionalnom kurikulumu, a sadrži :

- ✓ Organizaciju obrazovnog sustava,
- ✓ minimalnu regulaciju učenja španjolskog jezika i ostalih obaveznih predmeta
- ✓ općenite odgojno obrazovne ciljeve
- ✓ kompetencije
- ✓ sadržaje
- ✓ općenite zadaće svake razine školovanja koji se dalje razrađuju i usklađuju sa potrebama predmetnih kurikuluma autonomnih zajednica

Ostale sadržaje kurikuluma Baskija prilagođava prema svojim političkim, socijalnim i kulturnim potrebama. Osnovne karakteristike Baskijskog odgojno-obrazovnog rada je izrazita kulturna usmjerenost koja je jedan od najdjelotvornijih načina da se održava pričanje na baskijskom jeziku. Baskijski jezik je uz standardni španjolski službeni jezik u regiji Baskiji i koristi se u nekim školama kao jedini službeni jezik, a španjolski se priča samo na satu španjolskog jezika. Zanimljivo je da je napravljeno mnogo istraživanja ali se još ne zna točno odakle potječe i zašto je toliko različit od Španjolskog i svih ostalih jezika općenito. Obavezno školovanje je uglavnom iste strukture kao i u ostatku Španjolske te traje od 6 do 16 godine. Odvija se na 2 razine: osnovna škola (6-12 god.) i srednja škola (12-16 god.) te je podijeljena u cikluse od kojih su 3 ciklusa u osnovnoj i 2 ciklusa u srednjoj školi. Tjelesna i zdravstvena kultura smatra se obaveznim predmetom u osnovnoj školi i održava se 2 puta na tjedan po 1 puni sat. U srednjoj školi također je obavezan predmet i provodi se 2 puta na tjedan po 55 minuta. Tjelesno i zdravstveno područje je opisano posebno za osnovnu i srednju školu i razdvojeno je po ciklusima te će se ciljevi, zadaće i sadržaji uzeti iz obaju predmetnih kurikula i detaljno biti navedeni i opisani.



Ciljevi, zadaće i sadržaji propisane Baskijskim predmetnim kurikulumom iz tjelesne i zdravstvene kulture za osnovnu školu su slijedeći:

## **1. CILJ**

Razvoj kognitivnih, konativnih, emocionalnih vještina povezanih sa motoričkim učenjem; stjecanje kulturnih i socijalnih obrazaca kroz tjelesnu i zdravstvenu kulturu te stjecanje aktivnog i zdravog stila života primjenom naučenog napredmetu tjelesne i zdravstvene kulture

## **2. ZADAĆE**

### **a) Obrazovne usmjerenosti**

- Razvoj tjelesnih reakcija na vizualne, osjetne i zvučne podražaje dajući motorni odgovor na karakteristike tih podražaja
- Učenje različitih kretanja i skakanja mijenjajući uporišta, amplitudu, frekvenciju uz koordinaciju dobrog snalaženja u prostoru
- Izvođenje pokreta koji razvijaju pokrete izbačaja, hvatanja i upravljanja nekim objektom sa tjelesnom koordinacijom gdje se ono stavlja u odgovarajući način
- Reproducirati tjelesno ili s instrumentima ritmičku strukturu kretanja
- Imitirati likove i situacije oponašajući ih s tijelom i pokretima
- Pomicati i skakati u kombinaciji koordinacije i uravnoteženosti te podešavanje različitih pokreta tijela u varijabilnim uvjetima
- Bacati, pucati i dodavati loptu ili druge objekte bez gubitka kontrole nad njima
- Znati sudjelovati u kolektivnoj igri i taktički se postaviti u svakoj situaciji
- Učenje jednostavnih ritmičkih struktura i njihova tjelesna reprodukcija sa instrumentom
- Koristiti izražajnu ekspresivnost tijela te ju implicirati u grupu stvarajući komunikaciju i nove ideje i osjećaje
- Adaptirati pokrete i skokove na različite tipove okruženja koje mogu biti nepoznati i pokazivati veliku mjeru nesigurnosti
- Bacati, dodavati i primati loptu bez gubitka kontrole u igrama i sportskim aktivnostima uz pravilnu prilagodbu u situacijskim uvjetima
- Rješavati taktičke probleme u sportskim igrama kao obrambeni igrač ili kao napadač i kao kolektiv

→ Učenje interakcije sa skupinom kroz razne položaje tijela na temelju glazbenih podražaja

b) Kinantropološke usmjerenosti

→ Razvijanje ravnoteže kroz različite položaje tijela, s kontrolom napetosti i usklađeno sa disanjem

→ Utjecati na morfološke karakteristike učenika kroz primjenu igara i sportskih aktivnosti

c) Odgojne usmjerenosti

→ Sudjelovati i naučiti uživati u igrama, podešavati i prilagođavati njihovu izvedbu surađujući s kolegama

→ Pokazati interes za izvršavanje stvari koje se tiču zdravlja i higijene vlastitog tijela i svjesnosti rizika tijekom tjelesnih aktivnosti

→ Sudjelovati u igrama i sportskim aktivnostima sa poznavanjem pravila i pokazivajući prihvaćanje drugih u igri, kako suigrača tako i protivnika

→ Steći vrijednosti o njezi tijela, higijeni i prehrambenih tehnika

→ prepoznati temeljne vrijednosti igara i sportskih aktivnosti, osobni trud i odnose sa skupinom i djelovanje u skladu s tim

→ Rješavanje konfliktnih situacija sa usmjeravanjem na problem

→ poznavati vlastite mogućnosti i ograničenja svog vlastitog tijela i pokreta

→ Prepoznati neke od odnosa uspostavljenih tijekom redovitog prakticiranja tjelesnih vježbi sa poboljšanjem zdravstvenog stanja

→ Cjeniti tradicionalni karakter društveno kulturnih igara i sportskih aktivnosti u svijetu i poštovati i primjenjivati Baskijsku kulturu na satima tjelesne i zdravstvene kulture

### **3. SADRŽAJI**

#### **a) Prepoznavanje i kontrola istoga (blok 1)**

- percepcijske mogućnosti unutarnjih i vanjskih podražaja
- svijest o vlastitom tijelu u odnosu na stres, opuštanje, disanje
- eksperimentiranje s različitim pozama
- prostorno-vremenska percepcija
- Rješavanje jednostavnih, složenih i složenijih motoričkih struktura gibanja
- Adaptacija na pozicije koje zahtijevaju tjelesnu ekspresiju
- Adekvatnost pokreta prostorno-vremenske strukture i izvršenje jednostavnih plesova i koreografija tipičnih u Baskijskoj kulturi

#### **b) Tjelesna ekspresija i komunikacija (blok 2)**

- Istraživanje i primjena ekspresivnih mogućnosti tijela i pokreta
- sinkronizacija jednostavnih ritmičkih struktura
- Usklađivanje osnovnih koraka i skokova, elemenata u baskijskim plesovima
- imitacija osoba, predmeta i situacija
- Sudjelovanje u situacijama koje uključuju komunikaciju sa tijelom
- umjetnička prezentacija i improvizacija tjelesne ekspresije sa upotrebom predmeta i ostalih materijala

#### **c) Tjelesna aktivnost i zdravlje (blok 3)**

- Osnovne higijenske navike
- osnovne prehrambene navike
- održavanje pravilne posture vježbanja uz kontrolirano vježbanje
- reciklaža otpadnih materijala za izradu i razvoj sporta i sportskih materijala
- sigurnost u stvarnoj praksi tjelesne aktivnosti, Zagrijavanje, faza rada, faza odmora
- prepoznavanje korisnih učinaka tjelesne aktivnosti na zdravlje

#### **d) Pokretna kultura: tjelesno obrazovanje za slobodno vrijeme (blok 4)**

- Igra, plesovi i sportovi kao aktivnosti koje su zajedničke u svakoj kulturi i u specifičnoj formi Baskijske kulture.
- realizacija slobodne i organizirane igre
- Suradnja u ekipnim igrama i sportovima, prihvaćanje različitih igara
- prepoznavanje i vrjednovanje učenika koji sudjeluju u igri
- korištenje moderne tehnologije za traženje informacija o tradicionalnim i modernim igrama
- Prakticiranje popularnih i tradicionalnih Baskijskih igara te održavanje tradicije kroz prenošenje preko medija
- pravilna primjena taktike i tehnike određene igre s naglaskom na suradnju, opoziciju i suradnju/opoziciju

Ciljevi, zadaće i sadržaji propisane Baskijskim predmetnim kurikulumom iz tjelesne i zdravstvene kulture za srednju školu su slijedeći:

#### **1. CILJ**

Tjelesna i zdravstvena kultura ima za cilj razviti kod učenika prvenstveno njihove motoričke kompetencije definirane kao integraciju znanja, vještina, postupaka, osjećaja povezane sa motoričkim ponašanjem koje će učenicima omogućiti bavljenje tjelesnom aktivnošću za cijeli život.

#### **2. ZADAĆE (1. i 2. ciklus)**

##### **a) Obrazovne zadaće**

- Rješavanje pojedinačnih motoričkih situacija, uz primjenu tehničkih i taktičkih osnova u različitim sportovima u varijabilnim i situacijskim uvjetima
- Učenje motoričkih radnji s umjetničkim i izražajnim kretnjama, koristeći govor tijela i druge resurse
- Učiti rješavati taktičke situacije u kolektivnim, individualnim i borilačkim sportovima
- Razvijati svaku pojedinu fazu vježbanja te je kasnije spojiti u sportsku cjelinu
- Učenje o ozljedama i njihovim prevencijama

- Rješavanje taktičkih situacija u sportskim aktivnostima uz izrazitu kontrolu pokreta, učinkovito i točno
- Učenje kako donositi najučinkovitije odluke u određenom trenutku neke sportske aktivnosti
- Učenje o intenzitetu i ekstenzitetu vježbanja i o fazi odmora

#### b) Kinantropološke zadaće

- Razvijanje motoričkih sposobnosti u skladu s osobnim mogućnostima
- Poboljšati opći antropološki status učenika

#### c) Odgojne zadaće

- Prepoznati čimbenike koji su uključeni u motoričku akciju i mehanizme za kontrolu intenziteta tjelesne aktivnosti, a odnosi se na samo zdravlje
- Prepoznati potencijal kolektivnih sportova kao oblik socijalne uključenosti te sudjelovanje učenika bez obzira na njihov stupanj razvoja motoričkih sposobnosti, suradnja s drugim članovima ekipe i prihvaćanje različitih uloga
- Prepoznati potencijal tjelesne i zdravstvene kulture kao oblika aktivnog odmora i odgovornog korištenja okoliša
- Utvrđivanje korisnih odnosa između tjelesne i zdravstvene kulture i njenih učinaka na zdrav način života
- Pomoći i uključiti se pri organiziranju različitih sportskih natjecanja
- Analizirati sportski fenomen uključujući kulturne, obrazovne, političke, zdravstvene aspekte koji promiču nasilje, diskriminaciju i konkurentnost
- Prepoznati okoliš, društveni i gospodarski utjecaj sportskih i tjelesnih aktivnosti reflektirajući ga na okolinu u kojoj živimo
- Preuzeti vlastitu odgovornost za vlastitu sigurnost tijekom sudjelovanja nekoj tjelesnoj aktivnosti
- Pokazivati osobni stav svojstven timskom radu, prevladavati nesigurnosti i dati podršku svojoj ekipi

### **3. SADRŽAJI**

Sadržaji su podijeljeni kao u nacionalnom španjolskom kurikulu i dijele se na 5 sadržajnih područja:

1. Individualne motoričke igre u stabilnim uvjetima (plivanje, atletika, trening u teretani...)
2. Motoričke aktivnosti u opozicijskim uvjetima (badminton, tenis, borilački sportovi...)
3. Kooperacijske motoričke aktivnosti (društvene igre sportske igre, tradicionalne igre, umjetničko klizanje u paru)
4. Tjelesne aktivnosti u prirodi i adaptacija na prirodni okoliš (šetnje u prirodi, biciklijade, orijentacija u prirodi, kampiranje)
5. Konvencionalne aktivnosti (ples, dramske igre, mimika, gimnastika)

## 5.METODE RADA

### Uzorak

Uzorak ovog istraživanja su trenutno važeći nacionalni i predmetni kurikulumi obvezne nastave tjelesne i zdravstvene kulture u Hrvatskoj i Španjolskoj. Pretražene su baze podataka knjižnice Kineziološkog fakulteta u Zagrebu i knjižnice Fakulteta za sport i sportsku znanost (*Facultad de ciencias a la actividad fisica y del deporte*) u Baskiji; Španjolskoj. Objavljeni nacionalni kurikulumi preuzeti su sa službenih internet stranica nadležnih ministarstava navedenih država.

### Selekcija

Od ukupno 7 nacionalnih kurikuluma pronađenih u Republici Hrvatskoj izdvojen je samo jedan koji je trenutno i važeći te se primjenjuje u obveznoj nastavi tjelesne i zdravstvene kulture. Što se tiče Nacionalnog kurikulum Španjolske, on se mijenja skoro svake godine pod upravom Zakonodavnog tijela „*Ley Organica*“ i Ministarstva za obrazovanje, kulturu i sport i objavljuje na državnoj službenoj internetskoj stranici „*Agencia Estatal Boletín oficial del Estado*“ za koje je nadležan parlament Kraljevine Španjolske. S obzirom da je Španjolski obrazovni sustav semicentraliziran i daje pravo autonomnim zajednicama da prilagođavaju i stvaraju vlastiti kurikulum; odvojeni su predmetni kurikulumi Baskijske regije tjelesne i zdravstvene kulture u osnovnoj i srednjoj školi koje u Španjolskom obrazovnom sustavu spadaju pod osnovno obrazovanje (*Educación básica*)

Odabrani aktualni kurikulumi za analizu su :

1. ***Nastavni plan i program za osnovnu školu*** – tjelesna i zdravstvena kultura, objavljen u „Hrvatskom nacionalnom obrazovnom standardu“, Zagreb, kolovoz 2006. godine
2. ***Nacionalni kurikulum Španjolske***, objavljen na službenim stranicama vlade Kraljevine Španjolske ([www.boe.es](http://www.boe.es)) u nadležnosti Ministarstva za obrazovanje, kulture i sporta; 1. ožujka 2014. godine
3. ***Kurikulum osnovnog obrazovanja Autonomne zajednice Baskije***, objavljen na službenim stranicama vlade Baskijske regije ([www.hezkuntza.ejgv.euskadi](http://www.hezkuntza.ejgv.euskadi)) pod državnom upravom ministarstva za obrazovanje, kulturu i sport, 20. travnja 2010. godine

## **Kodiranje**

Temeljem detaljnije teorijske analize nastavnog plana i programa za osnovnu školu u Hrvatskoj i kurikulumu Španjolske te predmetnog kurikulumu osnovnog obrazovanja u Baskiji izvučeni su elementi koje su zajedničke svima, a to su: Kurikulumski cilj, zadaće i sadržaje koji su u Španjolskom sistemu malo drugačije raspoređeni i nemaju strogo propisane nastavne sadržaje definirane nacionalnim kurikulumom nego su škole slobodne da primjenjuju sadržaj sukladno uvjetima, željama i zahtjevima dotične škole. Španjolski nacionalni kurikulum dosta općenit s obzirom na semicentraliziranost s naglaskom kako se nivo samostalnosti autonomnih zajednica uvijek i nužno temelji na zakonskim odredbama Kraljevine Španjolske dok Baskijski obrazovni sistem i njihov predmetni kurikulum sadrži također cilj, zadaće i sadržaje ali prilagođene njihovom kulturnom, socijalnom i kulturnom uređenju. Zadaće smo raspodijelili prema smjernicama rada u predmetu tjelesna i zdravstvena kultura na obrazovne, kinantropološke i odgojne. U obrazovnu spadaju one zadaće koje se odnose na učenje teorijskih i motoričkih znanja. Kinantropološka smjernica obuhvaća transformaciju morfoloških obilježja te tjelesnu izdržljivost i spremnost. Dok u odgojnu smjernicu spadaju programske zadaće vezane uz stvaranje sustava pozitivnih vrijednosti prema tjelesnom vježbanju.

## **Analiza podataka**

Podatci ovog istraživanja obrađeni su metodologijom analize sadržaja i Hi kvadratom koji su omogućili da se rezultati obrade, prepoznaju i klasificiraju na željen način te se utvrde statistički značajne razlike između navedenih kurikulumu obaju zemalja.

Analiza sadržaja je znanstvena metoda istraživanja u kojoj se na objektivan, sistematski i kvantitativan način opisuje sadržaj komunikacije (prema Berelsonu, 1952; vlastiti prijevod). Osnovna jedinica analize sadržaja može biti jezična cjelina ili pak neki složeniji pojam koji ima određeni smisao. Postoje dvije vrste analize sadržaja. Jedna vrsta su su analiziranje medijskih sadržaja, a u ovom slučaju mi se bavimo analiziranjem sadržaja dokumenata, odnosno propisanih kurikulumu ili nastavnih programa za obvezno školovanje u Republici Hrvatskoj i Kraljevini Španjolskoj. Analiza sadržaja dolazi iz porodice kvantitativnih metoda i uključuje standard objektivnosti ili intersubjektivnosti, pouzdanost, valjanost, generalizaciju, ponovljivost te mogućnost testiranja hipoteze (prema Neuendorfu,



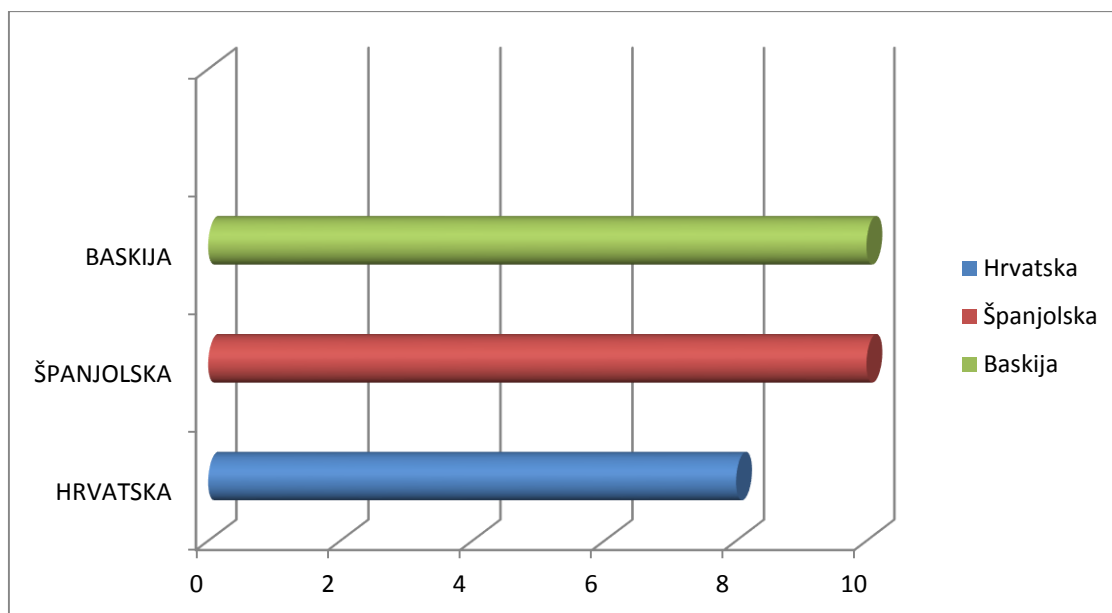
2002; vlastiti prijevod ). U ovom istraživanju središnje varijable analize sadržaja bile su smjernice rada nastavnog programa odnosno obrazovne, kinantropološke i odgojne zadaće i nastavni sadržaji obaju kurikuluma.

Hi-kvadrat je poslužio kao test za utvrđivanje povezanosti između varijabli i primijenjen je više nezavisnih uzoraka. Hi-kvadrat test je vrlo praktičan test koji može osobito poslužiti onda kad želimo utvrditi da li neke dobivene (opažene) frekvencije odstupaju od frekvencija koje bismo očekivali pod određenom hipotezom. Kod ovog testa katkada tražimo postoji li povezanost između dvije varijable i on pokazuje vjerojatnost povezanosti. Možemo pretpostaviti da neka teorijska raspodjela dobro opisuje opaženu raspodjelu frekvencija. Da bismo tu pretpostavku (hipotezu) provjerili, primjenjujemo ovaj test. Treba naglasiti da se hi-kvadrat test računa samo s frekvencijama pa u račun nije dopušteno unositi nikakve mjerne jedinice. Osnovni podaci istraživanja mogu biti i mjerne vrijednosti, ali u hi-kvadrat unose se samo njihove frekvencije. Dobiveni rezultati bit će prikazani u nastavku rada.

## 6.REZULTATI

### 6.1. Trajanje obvezne nastave tjelesne i zdravstvene kulture

Svaka država određuje trajanje cijelog odgojno obrazovnog školovanja pa tako i trajanje osnovne i srednje škole odnosno drugim riječima obvezna provedba nastave tjelesne i zdravstvene kulture i ostalih predmeta definirana je u okviru edukacijskog sustava svake zemlje. U Republici Hrvatskoj trajanje obvezne nastave tjelesne i zdravstvene kulture traje 8 godina; od sedme do petnaeste godine i obuhvaća cijelo osnovnoškolsko obrazovanje. U Kraljevini Španjolskoj i njenim nacionalnim kurikulumom određeno je trajanje obvezne nastave tjelesne i zdravstvene kulture na deset godina (Grafikon 1.). Osim u razlikama između godina trajanja, sustav španjolskog obveznog obrazovanja odvija se u 6 godina u osnovnoj školi gdje učenici polaze u škole sa napunjenih šest godina te četiri godine u srednjoj školi. Nakon zadnjeg razreda srednje škole učenici navršavaju šesnaest godina i odlučuju za nastavak obrazovanja u trajanju od dvije godine što ih priprema za upise na određene fakultete ili završavaju sa školovanjem i usmjeravaju se u poslovne djelatnosti. Hi-kvadratom utvrđena je statistički značajna razlika u godinama provođenja obvezne nastave tjelesne i zdravstvene kulture između Kraljevine Španjolske (Baskije) i Republike Hrvatske (Tablica 1).



Grafikon 1. Godine provođenja obvezne tjelesne i zdravstvene kulture

	Hrvatska	Španjolska	Baskija	
	Broj godina			
Obvezno trajanje obrazovanja	8	10	10	0,00
p<0.05				

Tablica 1. Razlike u godinama obveznog obrazovanja

## 6.2. Ciljevi tjelesne i zdravstvene kulture

Sve zemlje određuju glavne ciljeve tjelesne i zdravstvene kulture u školi koje u nekim slučajevima prati nacionalna definicija. Tjelesna i zdravstvena kultura ne može biti ograničena samo na povećanje fizičkih sposobnosti budući da se bavi mnogo širim rasponom vještina, od kojih su neke emocionalne i socijalne, kao i u kognitivnim procesima, motivacijom i moralnim pojmovima. Stoga gotovo sve zemlje kao njen glavni cilj navode fizički, osobni i socijalni razvoj mladih (izvješće Eurydica, 2013; vlastiti prijevod). Za razliku od pojedinih država koji izrazito potiču natjecateljsku crtu na nastavi tjelesne i zdravstvene kulture, u obje analizirane države nailazi se na suprotan pristup. U Hrvatskoj ciljevi su usmjereni prema stjecanju navike redovitog samostalnog bavljenja tjelesnim aktivnostima te povećanju svijesti o dobrobitima za zdravlje koje omogućuje tjelesna aktivnost i njena pravilna provedba (Tablica 2). Španjolska donosi osnovne ciljeve za tjelesnu i zdravstvenu kulturu definirane općenito na državnom nivou, a svaka autonomna zajednica primjenjuje te ciljeve nadograđujući ih u svom interesnom smjeru. Tako u Baskiji se može primjetiti da je cilj isključivo usmjeren na socijalni, odnosno odgojni razvoj učenika, a onda nakon toga fizički razvoj i ostale vještine. Potiču se tradicionalne Baskijske igre koje imaju odgojnu ulogu te kroz njih učenici razvijaju ljubav prema okolini, obitelji i prijateljima. Također kroz igre učenik mijenja uloge i na taj način pokazuje i uči kako biti društveno angažiran u zajednici. Može se zaključiti da Španjolska na državnom nivou kao i Hrvatska ima za cilj općeniti razvoj motoričkih sposobnosti, odgojni i emocionalni razvoj i zdravstvenu korist od tjelesnog vježbanja, dok se ti ciljevi mijenjaju u skladu sa zahtjevima određenih autonomnih zajednica gdje se najviše ističe Baskijska regija po različitosti ciljeva i ostalih sadržaja (Tablica 3).

Tablica 2. Citirani ciljevi predmetnog područja Hrvatske

<p><b>REPUBLIKA HRVATSKA: <i>Nastavni plan i program za osnovnu školu – tjelesna i zdravstvena kultura (2006)</i></b></p> <p>„Osposobiti učenike za primjenu teorijskih i motoričkih znanja koja omogućuju samostalno tjelesno vježbanje radi veće kvalitete življenja. Istodobno učinkovito mijenjanje osobina i razvoja sposobnosti čime se izravno osigurava promicanje zdravlja kao nezamjenjivog čimbenika svih ljudskih aktivnosti“</p>
---

Tablica 3. Citirani ciljevi predmetnog područja Španjolske i Baskije

<p><b>KRALJEVINA ŠPANJOLSKA: <i>Nacionalni kurikulum Španjolske - tjelesna i zdravstvena kultura (2014)</i></b></p> <p><b>Osnovna škola</b></p> <p>„Razvijanje učenikovih motoričkih kompetencija shvaćajući ih kao integraciju znanja, postupaka i osjećaja povezanih sa motoričkim ponašanjem“.</p> <p><b>Srednja škola</b></p> <p>„Tjelesna i zdravstvena kultura treba doprinijeti zdravom rastu i razvoju našeg organizma, razvijanju motoričkih i funkcionalnih sposobnosti i na taj način stvoriti naviku za aktivni životni stil primjenom tjelesnih aktivnosti. Također tjelesna i zdravstvena kultura ima cilj stvoriti ljestvicu vrijednosti, stavova i normi te znanja o učincima njene primjene na osobni razvoj“.</p>
<p><b>REGIJA BASKIJA: <i>Kurikulum osnovnog obrazovanja Autonomne zajednice Baskije – tjelesna i zdravstvena kultura (2010)</i></b></p> <p><b>Osnovna škola</b></p> <p>„Razvoj kognitivnih, konativnih, emocionalnih vještina povezanih sa motoričkim učenjem; stjecanje kulturnih i socijalnih obrazaca kroz tjelesnu i zdravstvenu kulturu te stjecanje aktivnog i zdravog stila života primjenom naučenog na predmetu tjelesne i zdravstvene kulture“</p>

## **Srednja škola**

„Tjelesna i zdravstvena kultura ima za cilj razviti kod učenika prvenstveno njihove motoričke kompetencije definirane kao integraciju znanja, vještina, postupaka, osjećaja povezane sa motoričkim ponašanjem koje će učenicima omogućiti bavljenje tjelesnom aktivnošću za cijeli život i društvenu integraciju kroz primjenu različitih igara i ostalih sadržaja na nastavi tjelesne i zdravstvene kulture“

### **6.3. Zadaće kurikuluma obvezne nastave tjelesne i zdravstvene kulture**

Da bi svrhe tjelesnog i zdravstvenog područja bile ostvarive, planiranje, programiranje i provedba nastave, izvannastavnih i izvanškolskih aktivnosti mora biti primjerena razvojnim značajkama učenika, a obrazovno, kinantropološki i odgojno usmjerena prema ishodima nastavnog procesa s ciljem ostvarivanja ostvarivanja kompetencija učenika. Svaka smjernica ima svojstvenu funkciju, ali sve međupovezano određuju i utemeljuju smisao odgojno-obrazovnog rada u tjelesnom i zdravstvenom području (Neljak, 2013).

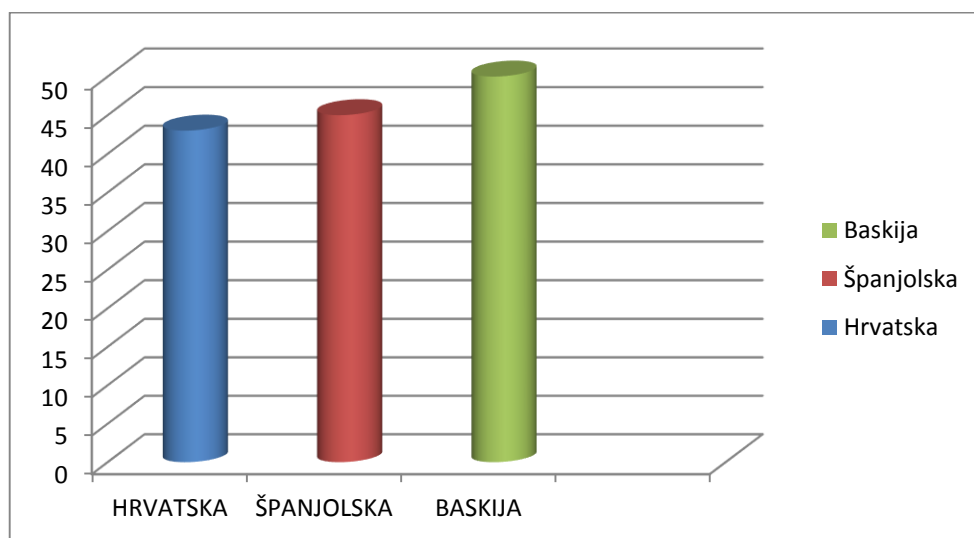
Obradivši podatke o programskoj usmjerenosti u obje države ustanovljene su razlike između zadata kurikuluma obvezne tjelesne kulture (Tablica 3). Uočljivo je da su u obje države najzastupljenije obrazovne zadaće koje se odnose na učenje teorijskih i praktičnih (motoričkih) znanja i čine najveći postotni udio kurikulskih zadata. U Hrvatskoj broj obrazovnih zadata iznosi 24 i čini 43% od ukupnih zadata predmetnog kurikuluma tjelesne i zdravstvene kulture. Postotak obrazovnih zadata definiran španjolskim nacionalnim kurikulumom je neznatno veći (45%), a predmetni kurikulum Baskije propisuje čak 50% obrazovnih zadata (Grafikon 2). Razlog većem broju nije realna slika niti Španjolska teži boljem pristupu nego je stvar u godinama provođenja obvezne nastave tjelesne i zdravstvene kulture gdje se uzimaju u obzir propisani kurikulumi iz osnovne i srednje škole. Kada bi se gledale propisane kurikulumske zadaće samo iz osnovnoškolskog obrazovanja tada bi Hrvatska davala bolje rezultate zbog detaljnijeg i brojnijeg propisanog plana i programa tjelesne i zdravstvene kulture. Pritom su u nastavnom planu i programu programske zadaće prezentirane po trogodišnjim razvojnim razdobljima (trijadama). Posebno su navedene za školsko dječje doba, predpubertet i pubertet; što nije slučaj u Španjolskoj gdje su zadaće

općenito navedene za sve razvojne cikluse djeteta, ali posebno za kurikulum osnovnoškolskog i srednješkolskog obrazovanja. Prema komponenti utvrđenosti statističke značajne razlike Hi kvadrat testom; Baskija se pokazuje naglašeniju primjenu obrazovne smjernice (50%) uspoređujući ju sa ostatkom Španjolske (45%) i Hrvatske (43%).

	Hrvatska	Španjolska	Baskija	
Varijable	%	%	%	<i>p</i>
Obrazovna usmjerenost	43	45	50	<b>0,02</b>
Kinantropološka usmjerenost	21	12	9	0,13
Odgojna usmjerenost	36	43	41	<b>0,01</b>
<b>Ukupno</b>	<b>100</b>	<b>100</b>	<b>100</b>	

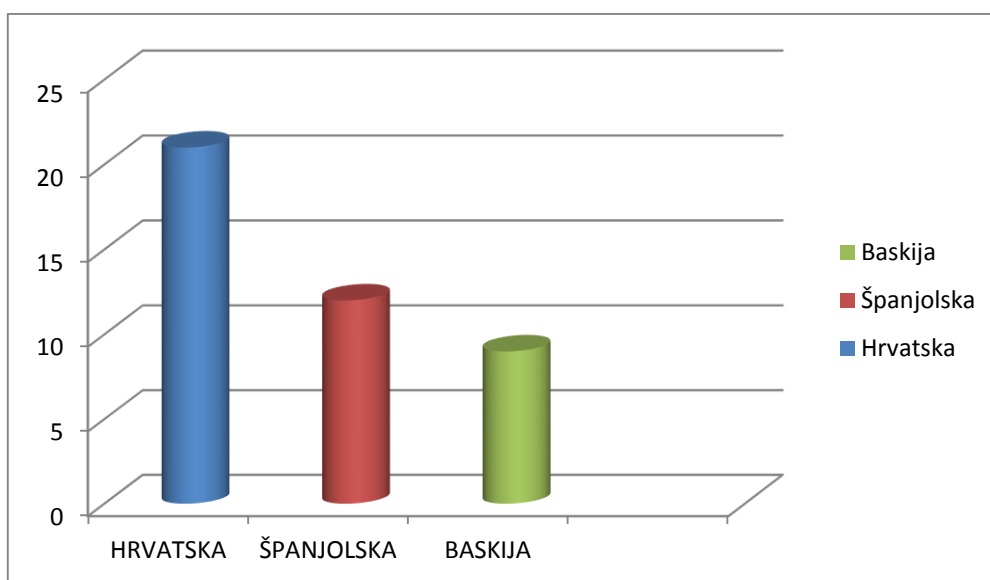
$p < 0.05$

Tablica 3. Razlike u programskoj usmjerenosti



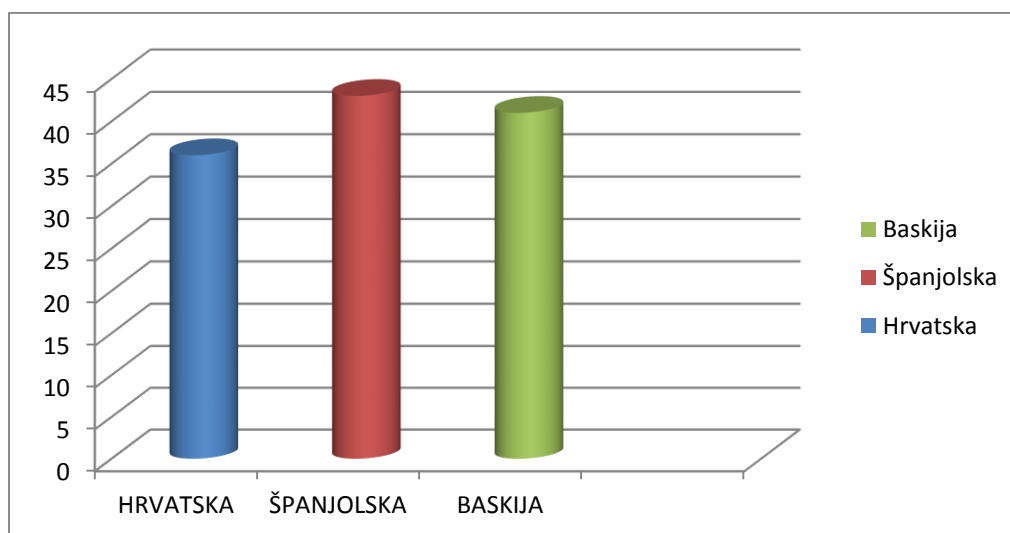
Grafikon 2. Omjeri postotka zadaća obrazovne usmjerenosti

Uspoređujući zadaće kinantropološke usmjerenosti kurikuluma Republike Hrvatske i kurikulumu Španjolske i Baskije, ustanovljeno je kako je kinantropološka komponenta zastupljenija u kurikulumu Republike Hrvatske ali ne odbacuje nultu hipotezu dobivenog rezultata hi-hvadrat testom (Tablica 3). U Hrvatskoj zadaće kinantropološke smjernice dijele se po razvojnim razdobljima i ovisno o zoni senzibiliteta njihova razvoja te ih ima sveukupno 12 propisanih nastavnim planom i programom. U Španjolskoj i Baskiji broj zadaća kinantropološke usmjerenosti je 4 i čini samo 12% (Španjolska) i 9% (Baskija) od ukupnog postotka svih zadaća propisanih u kurikulumima (Grafikon 3.). U većem udjelu; to su zadaće kojima se nastoji promijeniti morfološka obilježja učenika kroz primjenu igara i ostalih tjelesnih aktivnosti te na taj način omogućiti učenicima pravilan rast i razvoj i smanjiti rizike od prekomjerne težine. Uočljivo je da Hrvatska daje veći značaj kinantropološkoj usmjerenosti iz razloga njene važnosti u vlastitoj praksi. Važnost kinantropološke smjernice potvrđuje činjenica u primjenjenoj kineziologiji da je najviše istraživanja provedeno u prostoru transformacije morfoloških obilježja, motoričkih i funkcionalnih sposobnosti učenika (Neljak, 2013). U obje države može se primjetiti da su kinantropološke zadaće najmanje zastupljene u usporedbi sa ostalim dvjema smjernicama.



Grafikon 3. Omjeri postotka zadaća kinantropološke usmjerenosti

Odgojna usmjerenost omogućuje stvaranje pozitivnih sustava vrijednosti učenika prema tjelesnom vježbanju, ali i prema svim ostalim segmentima življenja poput socijalne integracije, motivacije, razvijanje interesa bavljenja nekim sportom, emocionalna samoregulacija i ostali pozitivni učinci korišteni na nastavi tjelesne i zdravstvene kulture. Španjolska je zemlja u kojoj je politička praksa veoma uočljiva u odgojno-obrazovnom radu pa tako se odražava i na nastavi tjelesne i zdravstvene kulture. Ustanovljeno je da Španjolska i Baskija teže ka povijesnoj i kuturnoj tradiciji i sukladno tome određuju ciljeve, zadaće i nastavne sadržaje koji će biti sastavni dio predmetnog kurikuluma tjelesnog i zdravstvenog područja. Na taj način učenike se odgaja da poštuju i odražavaju svoju povijest i tradiciju kroz različite tradicionalne igre i sportove određene autonomne zajednice. Od ukupnog postotnog udjela svih zadaća na odgojnu usmjernost odlazi 43% u Španjolskoj i 41% u autonomnoj zajednici Baskija. Postotni udio zadaća odgojne usmjerenosti u Republici Hrvatskoj obuhvaća 36% ukupnog udjela zadaća i ne čini statističku značajnost između analiziranih varijabli. Iz priložene tablice (Tablica 3), možemo uočiti kako je odgojna komponenta oba kurikuluma zastupljenija od kinantropološke, a manje zastupljena od obrazovne komponente.

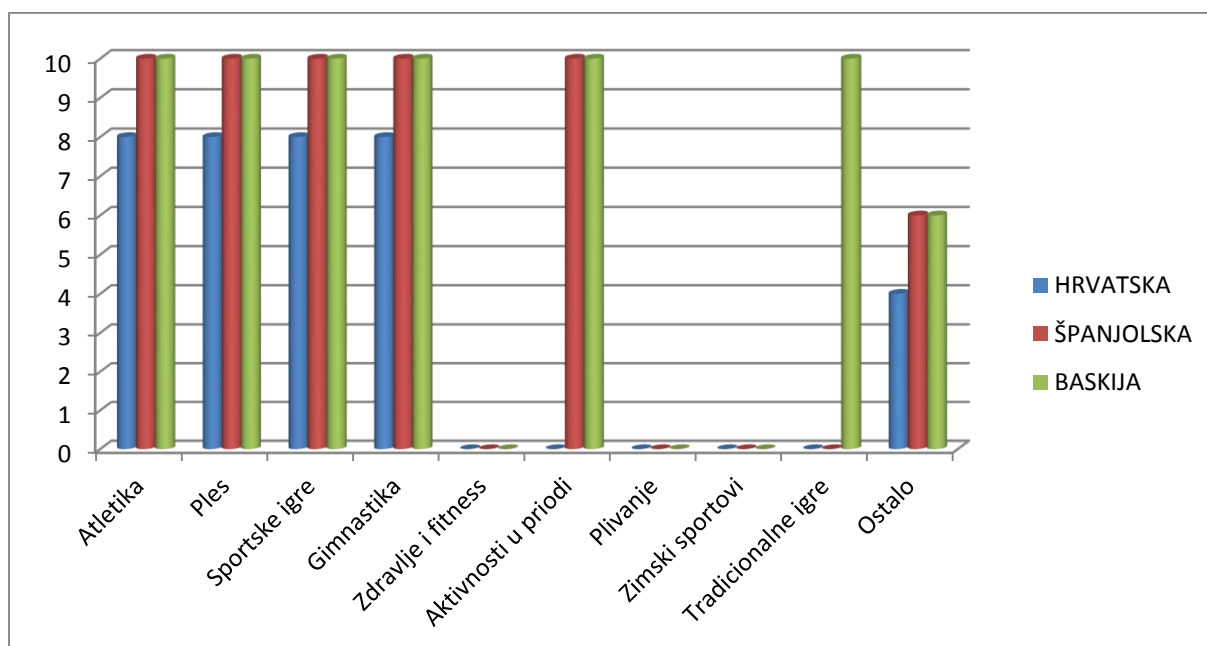


Grafikon 4. Omjeri postotka zadaća odgojne usmjerenosti



## 6.4. Nastavne cjeline tjelesne i zdravstvene kulture

U većini zemalja sadržaji obvezne nastave tjelesne i zdravstvene kulture su isti ili se razlikuju u nijansama. U početnim godinama osnovne škole uvode se najprije bazična kineziološka znanja koje su poznate kao osnovne potrebe svakog malog djeteta u normalnim uvjetima, a to su aktivnosti poput hodanja, trčanja, skakanja i bacanja. Nadalje, kurikulumi na te osnovne aktivnosti postepeno proširuju spektar motoričkih vještina u vidu igre ili određenog sporta. Nakon prelaska iz osnovnu u srednju školu sadržaji se ne mijenjaju nego se proširuju i nadograđuju kompleksnijim strukturama i najčešće imaju usmjereni pristup dok se u osnovnoj školi naglašava višesmjerni pristup zbog svestranog motoričkog obrazovanja i utjecaja na velik broj kinantropoloških obilježja učenika. Prikazani su sadržaji koji se primjenjuju na nastavi obvezne tjelesne i zdravstvene kulture u Hrvatskoj, Španjolskoj i Baskiji te sadržaji koji su sastavni dio kurikuluma većine Europskih, ali ne i u analiziranim državama ovog rada. Međutim; u planu su da se uvedu u novonastale, reformirane nacionalne kurikulume Hrvatske i Španjolske (Grafikon 5.). Pod cjelinu „ostalo“ podrazumijevaju se teme iz borilačkih sportova, klizanja u paru i bazičnih motoričkih znanja koje se primjenjuju u ranijim razredima osnovne škole. Cjeline Atletika, sportske igre, gimnastika, ples najazastupljenije su u obje države i odvijaju se kroz sve godine obveznog obrazovanja. Vidljivo je da Španjolska po programu ima dodatne aktivnosti poput aktivnosti u prirodi gdje je naglašena vrijednost odnosa čovjeka i okoliša. Učenici nakon što su prošli cjelinu „aktivnosti u prirodi“ dobivaju kompetenciju samosnalaženja i samoorijentacije u prirodi, šumi te opstanak uz oskudne uvjete života. Također se traži od njih da nauče spremati hranu u prirodi, zapaliti vatru i postaviti šatore. Ova nastavna cjelina se provodi početkom nastavne godine i krajem nastavne godine; ukupno 8 sati godišnje i značajna je o tome što se jedina održava izvan škole i ne vrednuje se ocjenom, ali se ne ubraja pod izvanškolskom aktivnošću nego kao obvezna cjelina definirana španjolskim kurikulumom. U Baskiji sadržaji su isti i povezani sa nacionalnim kurikulumom bez dodatnih odstupanja osim u nazivu blokova po kojima se raspoređuju nastavni sadržaji. Jedina razlika je u cjelini „tradicionalne igre“ gdje se provode tipične igre specifične za tu regiju. Igara ima 864 koje se podijele vertikalno po razredima i najčešće se provode kao uvodni dio sata u vidu zagrijavanja. Igre se vrjednuju ocjenom i svaka nosi određena pravila. Ponekad osim praktičnog ispita, učenici smiju biti ocjenivani pismenim i usmenim putem u određenoj Baskijskoj igri.



Grafikon 5. Godine provođenja nastavnih cjelina

Napomena: Neke od navedenih aktivnosti uključene su u kurikule u većini zemalja Europske Unije

## 7.ZAKLJUČAK

Tjelesna i zdravstvena kultura u školi doprinosi tjelesnoj pripremljenosti učenika i njihovu općenito dobrom zdravlju, ali pomaže mladima da bolje izvedu i razumiju tjelesnu aktivnost, s pozitivnim posljedicama za cijeli život. Ovaj rad predstavlja prikaz tjelesne i zdravstvene kulture i njenih osnovnih elemenata u dvije države, u Republici Hrvatskoj i Kraljevini Španjolskoj s posebnim naglaskom na Autonomnu zajednicu Baskiju iz koje je detaljno opisan predmetni kurikulum koji se po većini svojih sastavnica razlikuje od nacionalnog kurikulumu Kraljevine Španjolske.

Utvrđene su razlike i sličnosti u godinama provedbe obvezne nastave tjelesne i zdravstvene kulture, ciljevi, programska usmjerenost i nastavni sadržaji svake zemlje. Većina razlika očituje se u drugačijem pristupu odgojno-obrazovnog sustava. U Hrvatskoj centralizirani pristup određuje cijeli koncept sa strogo određenim pravilima, dok semicentralizirani pristup u Španjolskoj dopušta svojim autonomnim zajednicama da razvijaju svoj nastavni plan i program u nastavi tjelesne i zdravstvene kulture i ostalih predmeta u skladu sa svojim gospodarskim, političkim i kulturnim zahtjevima istih. Također razlike su vidljive najviše u godinama provedbe gdje obvezna tjelesna i zdravstvena kultura u Hrvatskoj traje 8 godina i zahvaća osnovno školsko obrazovanje. U Španjolskoj traje 10 godina i podudara se sa obveznim osnovno školskim obrazovanjem i pola srednjoškolskog obrazovanja. Propisano vrijeme poučavanja tjelesne i zdravstvene kulture značajno varira od države do države te ovisno o obrazovnoj razini. U obje države u osnovnoj školi nastava se provodi po 2 sata tjedno, kao i u srednjoj, ali je različito trajanje. U Španjolskoj jedan školski sat traje jedan sunčani sat u osnovnoj, a u srednjoj traje 55 minuta.

Glavni ciljevi su uglavnom slični i svi se odnose na poticanje tjelesnog, osobnog i društvenog razvoja djece sa dodatnom tradicionalnom stavkom u Baskijskoj regiji. Zadaće odgojne, obrazovne i kinantropološke usmjerenosti usko su povezani sa glavnim ciljevima predmeta. Po propisanom nastavnom programu u Republici Hrvatskoj one su napisane za svaki razvojni ciklus te su stoga brojnije od onih iz nacionalnog španjolskog kurikulumu gdje su napisane općenito za obrazovnu razinu odnosno posebno za osnovnu i posebno za srednju školu, ali nisu podijeljene po ciklusima niti su raspoređene po vrsti programske usmjerenosti. Većina država diljem svijeta u svoje kurikulume uključuje bazična motorička znanja poput hodanja, trčanja skakanja i bacanja te postupno šire raspon sa kompleksnijim sportskim aktivnostima. Takav je slučaj i u analiziranim državama. U Hrvatskoj, nastavni sadržaji su

strogo definirani nastavnim temama i mogu se mijenjati ili prilagođavati samo u slučajevima loših materijalnih uvjeta. U Španjolskoj, stanje je drugačije zahvaljujući semicentralizaciji koja omogućuje djelomično samoupravljanje što je i logično jer kako smo već napomenuli Španjolska je velika zemlja sa 17 autonomnih zajednica koje se politički, gospodarski i politički dosta razlikuju pa su i zahtjevi drugačiji. Nacionalnim kurikulumom određuju se nastavni sadržaji u 5 blokova gdje svaki blok nosi svoju zamisao, cilj, zadaće i na kraju i ishode učenja. Svaki blok je zamišljen kao skup strukturalno sličnih sportskih aktivnosti. U nastavne sadržaje uključene su aktivnosti u prirodi poput kampiranja i samorijentacije. Zanimljivi su i sadržaji poput klizanja u paru i u Baskiji skup tradicionalnih igara koje se igraju samo u tom području i ima ih preko 800 te su neke od njih izdvojene te se vrjednuju ocjenama. Može se zaključiti da i dalje u obje države postoji naglasak na sportskim igrama koje su najprimjenjivije na satu tjelesne i zdravstvene kulture te je važno učenikovo postignuće nego primjena motoričkog i teorijskog znanja. Baskija je specifična i u tom smjeru. Glavni zadatak tjelesne i zdravstvene kulture je odgajanje učenika po normama Baskijske kulture kroz primjenu tradicionalnih Baskijskih igara na nastavi i u slobodno vrijeme te se na taj način daje manja značajnost inače najpopularnijim sadržajima tjelesne i zdravstvene kulture diljem Europe.

Napredak tjelesnog i zdravstvenog područja mora biti omogućen na svim razinama. Nacionalni kurikulumi moraju stalno raditi na unapređenju što bi omogućilo efikasnije provođenje tjelesne i zdravstvene kulture jer bi tad bilo u skladu sa nastavnikovim i učenikovim željama i mogućnostima te državnim zahtjevima s druge strane. Uz primjenu praktične nastave treba težiti uvođenju 3. sata u tjednu koji bi teorijski popratio sve praktične nastavne sadržaje i na taj način stvorio dodatne kompetencije koje učenik mora postići. Ovim radom prikazane su i analizirane dvije države koje su prošle kroz mnogo reformi za razvoj tjelesne i zdravstvene kulture i pozitivno je što su se pokazale da promjenama prate svjetski trend razvoja tog područja, ali pritom ne ukidaju vrijednosti i sadržaje koje ih čine drugačijim od ostalih.

## 8.LITERATURA

### Članci u Časopisima:

Baranović, B. (2006). Nacionalni kurikulum u europskim zemljama i Hrvatskoj: komparativan prikaz. *Sociologija i prostor*, 44(172/173 (2/3) 181-200.

Carpenter, P.J., Morgan, K. (1999). Motivational Climate, Personal Goal Perspectives, and Cognitive and Affective Responses in Physical Education Classes. *European Journal of Physical Education*, 4:1–41.

Ferer, B. (2011). Analisis de las competencias basicas como nucleo curricular en la educacion obligatoria espanola. *Bordon* 63(1),63-75.

Zagalaz Sánchez, M.L. (2000). Diseño curricular para la educación física en la enseñanza primaria. En Zagalaz Sánchez, M.L. y Cepero, M. (COORDS.) *Educación física y su didáctica. Manual para el maestro generalista*. Torredonjimeno (JAÉN): Jabalcuz, 23-50.

### Elektronički izvori :

Boletín oficial de estado(BOE). (2006). Ley Orgánica de Educación. S mreže preuzeto 10. siječnja 2015. sa : <http://www.boe.es/boe/dias/2006/05/04/pdfs/A17158-17207.pdf>

Boletín oficial de estado (BOE). (2006). Real Decreto 1513/2006, por el que se establecen las enseñanzas mínimas de la Educación Primaria. S mreže preuzeto 10. siječnja 2015. sa: <http://www.boe.es/boe/dias/2012/07/14/pdfs/BOE-A-2012-9364.pdf>

Boletín oficial de estado (BOE). (2013). Ley Orgánica 8/2013, para la Mejora de la Calidad Educativa .S mreže preuzeto 10. siječnja 2015. sa:<http://www.boe.es/boe/dias/2013/12/10/pdfs/BOE-A-2013-12886.pdf>

Boletín oficial de estado (BOE). (2014). Real Decreto 126/2014, por el que se establece el currículo básico de la Educación Primaria. S mreže preuzeto 10. siječnja. 2015. sa: [http://www.bocm.es/boletin/CM\\_Orden\\_BOCM/2014/07/25/BOCM-20140725-1.PDF](http://www.bocm.es/boletin/CM_Orden_BOCM/2014/07/25/BOCM-20140725-1.PDF)

Education, Audiovisual and Culture Executive Agency, 2013. Physical Education and Sport at School in Europe. European Commission, Eurydice Report, Education and Training. S mreže preuzeto 14.siječnja

2015.sa:[http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/thematic\\_reports/150EN.pdf](http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/thematic_reports/150EN.pdf)

Fernández F.G., Vanchez, M.G., Martínez, R.M., Ojeda, O., Carmona del Jesús, J., López, P.J., Campo, A.R., (2011). La Educación Física en el sistema educativo español: evolución y desarrollo. S mreže preuzeto 21.siječnja 2015.sa: <http://www.efdeportes.com/efd129/la-educacion-fisica-en-el-sistema-educativo-espanol.htm>

Sistemas Educativas en Espana, Polonia, Alemania y Finlandia. (2003). S mreže preuzeto 15.ožujka 2015. sa:

[http://web.educastur.princast.es/ies/cesarrood/comenius/sistemas\\_educativos/sistemas\\_educativos2.htm](http://web.educastur.princast.es/ies/cesarrood/comenius/sistemas_educativos/sistemas_educativos2.htm)

### **Knjige :**

Arnold, P.J. (1991). Educación física, movimiento y curriculum. Madrid: Morata

Neljak, B. (2013). Opća kineziološka metodika. Zagreb: Gopal d.o.o.

Neljak, B. (2013). Kineziološka metodika u osnovnom i srednjem školstvu. Zagreb: Gopal d.o.o.

Neuendorf, K.A. (2002). The content analysis guidebook. Sage Publications, Inc. Printed in the United States of America.

### **Poglavlja u knjizi :**

Neljak, B., Pleša K., Horvat V., Vampula B., Flajhar R., Arefijev J., Keča M., Putarek, I., Šimunčić D., Skačej D., Nikolić Prkačin K., Božinović- Mađor S. (2006). Tjelesna i zdravstvena kultura. Dijana V., Milanović Litre I. (ur.), Nastavni plan i program za osnovnu školu (str. 321-336). Zagreb: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa

Previšić, V. (2007). Pedagogija i metodologija kurikuluma. Kurikulum: teorije–metodologija–sadržaj–struktura. Školska knjiga, *Zagreb*, 15-34.

### **Radovi u zborniku :**

Bonal, X. Curriculum change as a form of educational policy legitimization: the case of Spain. *International Studies in Sociology of Education* 5.2. (1995).203-220.

Hardman, K., Marshall, J.J. (2008). World-wide Survey II of School Physical Education. Final Report. Berlin, ICSSPE.

Hardman, K. (2008). Physical education in schools: A global Perspective. University of Worcester, UK. Review: UDC 372.879.6:316.32:001.5 , 2000/2007.

Hardman, K. The situation of physical education in schools: A European perspective. *Human movement* 9.1 (2008). 5-18.

Hrvatić, N., Sablić, M. (2008). Interkulturalne dimenzije nacionalnog kurikuluma. *Pedagoški istraživanja*, 5 (2), 197-206.

Marsh, D., Herbert, W., Tomás M., Hülya Apçý F. Cross-cultural validity of the physical self-description questionnaire: comparison of factor structures in Australia, Spain, and Turkey. *Research Quarterly for Exercise and Sport* 73.3

Naves, T., Munoz, C. (1999). CLIL experiences in Spain in Marsh, D & Lange, G. *Implementing content and language Integrated learning*. Jyväskylä; Finland.

Peiro Velert, C., Devís, J. Health-based physical education in Spain: the conception, implementation and evaluation of an innovation. *European Physical Education Review* 1.1 (1995). 37-54.

Tiana, M. Análisis de las competencias básicas como núcleo curricular en la educación obligatoria española. *Bordón. Revista de pedagogía* 63.1 (2011).63-75

Zagalaz Sánchez, M.L. (1999). Fundamentos legales de la actividad física en España. Jaén: Servicio de Publicaciones de la Universidad de Jaén.